

Lovforslag nr. L 35

Folketinget 2015-16

Fremsat den 29. oktober 2015 af social- og indenrigsministeren (Karen Ellemann)

Forslag

til

Lov om ændring af myndighedsloven for Grønland, lov om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger, retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland

(Ændringer som følge af ikraftsættelse for Grønland af forældreansvarslovgivningen og lovgivningen om ægteskab mellem to personer af samme køn)

Social- og Indenrigsministeriet

§ 1

I myndighedsloven, som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 306 af 14. maj 1993, foretages følgende ændringer:

1. *Kapitel 2* ophæves.
2. §§ 33-35 ophæves.
3. § 63, *stk. 1*, ophæves.
Stk. 2 bliver herefter stk. 1.
4. § 63, *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, der bliver stk. 1, 1. og 2. pkt., ophæves.
5. I § 68, *stk. 1, 1. pkt.*, og *stk. 2*, udgår », forældremyndighed og samværsret«.

§ 2

I lov nr. 150 af 31. marts 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger foretages følgende ændring:

1. I § 1 indsættes som *nr. 20*:
»20. Efter § 53, der bliver § 63, indsættes:
»§ 64 Bestemmelser i lovgivningen, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, finder ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn.

Stk. 2. Bestemmelser i internationale traktater finder ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.«

Justitsministeriet

§ 3

I retsplejelov for Grønland, lov nr. 305 af 30. april 2008, som ændret ved lov nr. 1388 af 23. december 2012 og lov nr. 740 af 25. juni 2014, foretages følgende ændringer:

1. § 279, *stk. 1, 1. pkt.*, affattes således:
»Bidrag til et barn kan fastsættes af retten i forbindelse med dom til separation eller skilsmisse eller i forbindelse med dom om forældremyndighed over barnet eller om barnets bopæl.«
2. § 280, *nr. 2-6*, affattes således:
»2) sager om forældremyndighed,
3) sager om barnets bopæl,
4) sager om samvær,
5) sager om anden kontakt,
6) sager om tilladelse til udlandsrejse,«
3. I § 283, *stk. 2*, indsættes efter »forældremyndighed«: », barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse«.
4. I § 284, *stk. 1*, indsættes efter »Sag«: »om ægteskab«.
5. I § 284 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:
»Stk. 2. Sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse anlægges

ved retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Har barnet ikke bopæl her i riget, finder stk. 1, 3 og 4 tilsvarende anvendelse.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

6. I § 286 ændres »eller forældremyndighed« til: », forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse«.

7. § 287, 1. pkt., affattes således:

»Retten kan bestemme, at en eller begge parter ikke må overvære en samtale med et barn, der skal finde sted efter forældreansvarsloven.«

8. I § 290, stk. 1, ændres »eller forældremyndighed« til: », forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse«.

9. I § 598, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) aftaler om forældremyndighed, der er anmeldt til eller godkendt af retten, statsforvaltningen eller en rigsombudsmand, aftaler om barnets bopæl eller samvær, der er indgået over for retten, statsforvaltningen eller en rigsombudsmand, samt aftaler om barnets bopæl eller samvær, når det udtrykkeligt i aftalen er bestemt, at den kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse,«

Nr. 4-8 bliver herefter nr. 5-9.

10. I § 598, stk. 1, nr. 6, der bliver nr. 7, ændres »nr. 5« til: »nr. 6«.

11. I § 598, stk. 6, og § 599, stk. 4, 1. pkt., ændres »nr. 4-7« til: »nr. 5-8«.

12. § 599, stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Aftaler og afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, jf. § 598, stk. 1, nr. 1-4, kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er aftalt eller bestemt.«

13. I § 631, stk. 1, 1. pkt., ændres »og udøvelse af samværsret« til: », barnets bopæl og samvær«.

14. I § 631, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:

»Samvær med andre end barnets forældre kan kun fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder.«

15. I § 631, stk. 2, 2. pkt., ændres »samværsrettens« til: »samværets«.

16. I § 631, stk. 3, 2. pkt., ændres to steder »samværsret« til: »samvær«.

17. I § 631 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Et barn, som har den fornødne alder og modenhed, skal under en samtale have mulighed for at give udtryk for sine egne synspunkter, medmindre det er til skade for barnet. Afholdes en samtale med barnet, skal der deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant for kommunen. § 287 finder tilsvarende anvendelse.«

18. I § 632, stk. 2, 1. pkt., og § 723, nr. 6, indsættes efter »forældremyndighed«: », barnets bopæl«.

§ 4

I kriminallov for Grønland, lov nr. 306 af 30. april 2008, foretages følgende ændring:

1. I § 76 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Ligeledes dømmes den, der ulovligt fører barnet ud af riget.«

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. april 2016, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. §§ 1, 3 og 4 træder i kraft den 1. juli 2016.

§ 6

Domstolene færdigbehandler alle sager om aftaler om forældremyndighed, der er anlagt inden den 1. juli 2016.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund
2. Lovforslagets indhold og formål
 - 2.1. Forældreansvarslovgivningen
 - 2.2. Ægteskab mellem to personer af samme køn
 - 2.3. Grønlands Landsting
3. Forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. (forældreansvarsloven)
 - 3.1. Gældende ret – myndighedsanordningen m.v.
 - 3.1.1. Forældremyndighed
 - 3.1.2. Samvær
 - 3.1.3. Samtale med barnet
 - 3.1.4. Kredsdommerens behandling af sager om forældremyndighed og samvær
 - 3.1.5. Arbejdsaftaler
 - 3.1.6. Internationale overenskomster om forældremyndighed og samvær
 - 3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 3.3. Forældreansvarsloven som den sættes i kraft for Grønland
 - 3.3.1. Forældremyndighed og barnets bedste
 - 3.3.2. Indehavere af forældremyndighed
 - 3.3.3. Barnets bopæl og varsling
 - 3.3.4. Samvær, tilladelse til udlandsrejse, ret til orientering m.v.
 - 3.3.4.1. Samvær og anden kontakt
 - 3.3.4.2. Tilladelse til udlandsrejse
 - 3.3.4.3. Orientering om barnet m.v.
 - 3.3.5. Midlertidige afgørelser
 - 3.3.6. Sagsbehandling
 - 3.3.7. Arbejdsaftaler og internationale overenskomster
4. Internationalt samarbejde om forældreansvar, internationale børnebortførelser m.v.
 - 4.1. Gældende ret – retsplejelov for Grønland
 - 4.2. Haagerkonventionen af 1980, Europarådskonventionen af 1980 og Haagerbørnebeskyttelseskonventionen
 - 4.2.1. Haagerkonventionen af 1980
 - 4.2.2. Europarådskonventionen af 1980
 - 4.2.3. Haagerbørnebeskyttelseskonventionen
 - 4.2.4. Børnebortførelsesloven
 - 4.2.5. Lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen
5. Retsplejelov for Grønland
 - 5.1. Gældende ret
 - 5.2. Regeringens overvejelser
 - 5.3. Den foreslåede ordning
6. Kriminalloven
 - 6.1. Gældende ret
 - 6.2. Regeringens overvejelser
 - 6.3. Den foreslåede ordning
7. Ægteskab mellem to personer af samme køn
 - 7.1. Gældende ret – lov om registreret partnerskab
 - 7.2. Ægteskab mellem to personer af samme køn
 - 7.3. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 7.4. Den foreslåede ordning
8. Ligestillingsmæssige konsekvenser
9. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
10. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
11. Administrative konsekvenser for borgerne
12. Miljømæssige konsekvenser
13. Forholdet til EU-retten

14. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
15. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund

Dette lovforslag er en genfremsættelse af lovforslaget L 122 (fremsat den 28. januar 2015), der blev 1. behandlet af Folketinget 26. maj 2015. Lovforslaget L 122 bortfaldt på grund af udskrivelsen af Folketingsvalg, der blev afholdt den 18. juni 2015.

Grønlands Selvstyre har anmodet om, at den familieretlige lovgivning for Grønland ajourføres. Som et led i denne ajourføring sættes forældreansvarslovgivningen i kraft for Grønland. Denne lovgivning sættes i kraft for Grønland ved kongelig anordning. Ikraftsættelsen af forældreansvarslovgivningen forudsætter imidlertid, at der foretages enkelte ændringer af lovgivningen for Grønland, navnlig af retsplejelov for Grønland. Dette lovforslag indeholder disse lovændringer.

Som led i ajourføringen sættes endvidere lovgivningen om ægteskab mellem to personer af samme køn i kraft for Grønland. Denne lovgivning sættes i kraft for Grønland ved kongelig anordning. Ikraftsættelsen af lovgivningen forudsætter imidlertid, at der foretages ændring af lov om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger. Dette lovforslag indeholder denne lovændring.

Grønlands Landsting accepterede i maj 2015 udkast til nærværende lovforslag og udkast til anordninger om ikraftsættelse for Grønland af forældreansvarslovgivningen og om ikrafttræden af lovgivningen om ægteskab mellem to personer af samme køn. Ved accepten opfordrede Landstinget den danske regering til at foretage enkelte ændringer i udkastet til forældreansvarsanordning, jf. punkt 2.3.

2. Lovforslagets indhold og formål

2.1. Forældreansvarslovgivningen

Reglerne for Grønland om forældremyndighed og samvær findes i lov om umyndighed og værgemål (myndighedsloven), der er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 306 af 14. maj 1993 (herefter myndighedsanordningen). Reglerne i anordningen suppleres af reglerne i retsplejelov for Grønland, jf. lov nr. 305 af 30. april 2008, navnlig kapitel 27 om sager om ægteskab og forældremyndighed.

Ved ajourføringen af forældreansvarslovgivningen for Grønland sættes følgende love i kraft for Grønland ved kongelig anordning:

- Forældreansvarsloven, jf. lov nr. 499 af 6. juni 2007, som ændret ved lov nr. 494 af 12. juni 2009 og lov nr. 600 af 18. juni 2012 (herefter forældreansvarsanordningen).

- Lov nr. 793 af 27. november 1990 om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser), som ændret ved lov nr. 387 af 28. maj 2003, lov nr. 434 af 8. maj 2006 og lov nr. 500 af 6. juni 2007 (herefter børnebortførelsesloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 375 af 6. april 2010.
- Lov nr. 434 af 8. maj 2006 om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen.

Samtidig sættes følgende konventioner i kraft for Grønland:

- Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige aspekter af internationale børnebortførelser (herefter Haagerkonventionen af 1980).
- Den europæiske konvention af 20. maj 1980 om anerkendelse af og fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed (herefter Europarådskonventionen af 1980).
- Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (herefter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen).

Som en konsekvens af ikraftsættelsen af disse love og konventioner foreslås det ved dette lovforslag, at reglerne om forældremyndighed og samvær i myndighedsanordningen ophæves (forslagets § 1), og at reglerne om domstolens behandling af sager om forældremyndighed og samvær i retsplejelov for Grønland ændres, således at de passer til reglerne i forældreansvarsloven m.v. (forslagets § 3). Samtidig foreslås det, at der foretages en enkelt ændring af kriminallov for Grønland (forslagets § 4).

Endelig sættes enkelte ændringer af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (herefter ægteskabsloven), som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 307 af 14. maj 1993 (herefter ægteskabsanordningen), i kraft for Grønland ved kongelig anordning, således at der i overensstemmelse med forældreansvarsanordningen ikke længere skal tages stilling til forældremyndighed ved separation og skilsmisse.

Det overordnede formål med ajourføringen af forældreansvarslovgivningen for Grønland er at forbedre retsstillingen for børn i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. Ajourføringen indeholder følgende hovedelementer:

- Barnets ret til begge forældre og ikke forældrenes ret til barnet skal være det bærende element for alle afgørelser om forældreansvar, og afgørelserne skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Uanset alder skal barnet inddrages i sagen, så dets perspektiv kan belyses.
- Forældre har som udgangspunkt fælles forældremyndighed, der kun kan ophæves, hvis der er holdepunkter for

at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste.

- Forældres adgang til at anvende visse former for legemlig afstraffelse over for deres børn afskaffes (afskaffelse af »revselsesretten«).
- En forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, får ret til orientering om barnets forhold fra daginstitution, skole, social- og sundhedsvæsen m.v.
- Forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær med den forælder, det ikke bor hos, og for transporten i forbindelse med samvær. Samvær kan fastsættes sådan, at barnet er lige meget hos begge forældre (deleordning), og samvær kan begrænses eller ophæves, hvis det er bedst for barnet.
- Det kan i særlige tilfælde bestemmes, at barnet har ret til samvær med andre end dets forældre, f.eks. med bedste-forældre eller med den oprindelige slægt, hvis barnet er bortadopteret.
- Reglerne i retsplejelov for Grønland om domstolenes behandling af sager om forældreansvar m.v. tilpasses til reglerne i forældreansvarsloven, som den sættes i kraft for Grønland, herunder med henblik på styrkelse af inddragelsen af barnet i sagsbehandlingen og belysning af barnets perspektiv.
- Grønland indgår fremover i det internationale samarbejde om forældreansvar, herunder om internationale børnebortførelser. I den forbindelse ændres kriminalloven sådan, at den, der ulovligt fører et barn ud af riget, kan dømmes.

2.2. Ægteskab mellem to personer af samme køn

På Efterårssamlingen 2010 vedtog Grønlands Landsting enstemmigt et beslutningsforslag, der pålagde Naalakkersuisut (Grønlands landsstyre) at rette henvendelse til den danske regering med henblik på, at der i Folketinget fremsættes forslag til ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning for Grønland, således at der kan skabes et lovgrundlag for kirkelige vielser af homoseksuelle par.

Ved lov nr. 532 af 12. juni 2012 om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) fik to personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab med hinanden. Ægteskabet, der kan indgås borgerligt eller kirkeligt, har samme retsvirkninger som et ægteskab mellem to personer af forskelligt køn, idet dog bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn. Loven gælder ikke for Grønland.

Ved lovforslaget foretages de ændringer af lovgivningen for Grønland, der er nødvendige for at sætte reglerne om ægteskab mellem to personer af samme køn i kraft for Grønland. Det drejer sig om ændring af lov om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger (herefter retsvirk-

ningsloven for Grønland), jf. forslaget § 2. De øvrige dele af loven sættes i kraft for Grønland ved kongelig anordning.

Ved ikraftsættelsen for Grønland af lovgivningen om ægteskab mellem to personer af samme køn vil et ægteskab mellem to personer af samme køn kunne indgås ved kirkelig eller borgerlig vielse i Grønland.

2.3. Grønlands Landsting

Grønlands Landsting vedtog i maj 2015 tre beslutningsforslag om accept af udkast til nærværende lovforslag og udkast til anordninger om ikraftsættelse for Grønland af forældreansvarslovgivningen og om ikrafttræden af lovgivningen om ægteskab mellem to personer af samme køn.

Ved vedtagelsen af beslutningsforslagene opfordrede Landstinget den danske regering til at foretage enkelte ændringer i udkastet til forældreansvarsanordning. Det drejer sig navnlig om følgende:

- Justering af reglerne om fælles forældremyndighed i forhold til reglerne i Danmark, således at forældre med fælles forældremyndighed skal være enige om, hvor i Grønland et barn skal have bopæl. I Danmark er det ved fælles forældremyndighed bopælsforælderen, der bestemmer, hvor i Danmark barnet skal have bopæl.
- Overvejelser om ikraftsættelse af reglerne om tilbud om børnesagkyndig rådgivning: Ved udarbejdelsen af anordningsudkastet blev det lagt til grund, at det grønlandske samfund ikke vil kunne stille sådan rådgivning til rådighed i fornødent omfang, hvorfor reglerne om børnesagkyndig rådgivning ikke blev medtaget i udkastet. Landstinget har anmodet om, at det overvejes at sætte reglerne i kraft, eventuelt tillempet forholdene i Grønland.

Social- og Indenrigsministeriet har fuldt ud imødekommet den første opfordring og delvist imødekommet den anden opfordring. Der henvises til punkt 3.3. Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet har erklæret sig indforstået med Social- og Indenrigsministeriets tilretning af forældreansvarsanordningen.

3. Forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. (forældreansvarsloven)

I det følgende beskrives reglerne om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. i myndighedsanordningen og i det udkast til forældreansvarsanordning, som social- og indenrigsministeren har udarbejdet, og som dele af dette lovforslag følger op på.

3.1. Gældende ret – myndighedsanordningen m.v.

Reglerne for Grønland om forældremyndighed og samvær findes i myndighedsanordningen. Anordningen indeholder ikke regler om barnets bopæl, anden kontakt med barnet, orientering om barnet og tilladelse til udlandsrejse.

3.1.1. Forældremyndighed

Det følger af anordningen, at barnets forældre har fælles forældremyndighed, hvis de er gift med hinanden ved barnets fødsel eller senere indgår ægteskab. Er forældrene separeret ved barnets fødsel, har moren dog forældremyndigheden alene, medmindre samlivet mellem ægtefællerne genoptages. Er forældrene ikke gift med hinanden, har moren forældremyndigheden alene. Forældre, der ikke er gift med hinanden, eller som er separerede, kan med kredsdommerens godkendelse aftale, at de skal have fælles forældremyndighed.

Lever forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke sammen, eller agter en af dem at ophæve samlivet, kan enhver af dem kræve, at den fælles forældremyndighed skal ophøre. Forældrene kan med kredsrettens godkendelse aftale, hvem af dem der skal have forældremyndigheden alene. Hvis forældrene er uenige, eller nægtes godkendelse af deres aftale, afgør retten under særligt hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem af forældrene, der skal have forældremyndigheden alene.

Ved separation eller skilsmisse skal der tages stilling til, hvem forældremyndigheden skal tilkomme. Forældrene kan med Rigsombudsmandens eller kredsrettens godkendelse aftale, at de fortsat skal have fælles forældremyndighed, eller at en af dem skal have forældremyndigheden alene. Er forældrene uenige, afgør retten under særligt hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem af dem, der skal have forældremyndigheden alene.

Forældremyndigheden kan ved aftale godkendt af kredsdommeren overføres til den af forældrene, der ikke har forældremyndigheden, eller til andre. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet.

Hvis ugifte forældre ikke haft fælles forældremyndighed, kan kredsretten overføre forældremyndigheden fra moderen til faderen alene, hvis ændringen er bedst for barnet. Ved afgørelsen tages hensyn til faderens hidtidige forbindelse med barnet.

Har forældrene fælles forældremyndighed, og dør den ene, forbliver forældremyndigheden hos den anden forælder. Bor barnet ved dødsfaldet ikke hos den efterlevende, kan en anden i forbindelse med dødsfaldet anmode om at få forældremyndigheden. Anmodningen kan kun imødekommes, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod, at forældremyndigheden forbliver hos den anden forælder. Har en af forældrene forældremyndigheden alene, og dør denne, eller bevirker et dødsfald i øvrigt, at ingen har forældremyndigheden, bestemmes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem der skal have forældremyndigheden. Anmoder den anden forælder om forældremyndigheden, imødekommes anmodningen, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod det. Afgørelser herom træffes af kredsretten.

3.1.2. Samvær

Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at den, der ikke har del i forældremyndigheden, har ret til samvær med barnet. Afgørelser om samvær træffes af kredsretten, der kan afslå at fastsætte samvær eller ophæve en afgørelse eller aftale om samvær, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler derfor. Ved afgørelsen tages navnlig hensyn til samværsforældrerens hidtidige forbindelse med barnet.

3.1.3. Samtale med barnet

Er et barn fyldt 12 år, skal der som udgangspunkt finde en samtale sted med barnet, før der træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller samvær.

3.1.4. Kredsdommerens behandling af sager om forældremyndighed og samvær

Kredsdommerens afgørelser om forældremyndighed og samvær træffes som udgangspunkt ved dom, der efter retsplejelov for Grønland kan ankes til Grønlands Landsret. Midlertidige afgørelser og afgørelser om afslag på at godkende en aftale om forældremyndighed træffes ikke ved dom, men sådanne afgørelser kan alligevel indbringes for landsdommeren.

3.1.5. Arbejdsaftaler

Forældremyndighedsindehaverens adgang til at træffe afgørelse om barnets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov gælder ikke fuldt ud barnets ret til at indgå aftale om eget arbejde. En mindreårig, der har indgået ægteskab, træffer således selv bestemmelse om indgåelse og ophævelse af arbejdsaftale.

Når en mindreårig med tilladelse af forældremyndighedsindehaveren på egen hånd har påtaget sig et arbejde, hvorved denne er blevet i stand til selv at forsørge sig selv, kan den mindreårige, der er fyldt 15 år, som udgangspunkt selv ophæve aftalen og påtage sig arbejde af lignende art, medmindre andet bestemmes af forældremyndighedens indehaver.

Forældremyndighedsindehaveren kan ophæve en arbejdsaftale, som en mindreårig på egen hånd har indgået, såfremt hensynet til den mindreåriges opdragelse eller velfærd kræver det.

Endelig gælder reglerne om arbejdsaftaler i myndighedsanordningen ikke, i det omfang andet følger af særlige regler om lærlingeforhold.

3.1.6. Internationale overenskomster om forældremyndighed og samvær

Regeringen kan efter anordningen indgå overenskomst med andre stater om forholdet mellem dansk og fremmed retsregler om forældremyndighed og samvær. Overenskomsten finder anvendelse i Grønland efter bekendtgørelse i Lovti-

dende. Endvidere kan social- og indenrigsministeren fastsætte regler om forholdet mellem danske og andre nordiske regler om forældremyndighed og samværsret.

3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Myndighedslovens bestemmelser om forældremyndighed og samvær blev ophævet for Danmark ved ikrafttrædelsen af lov nr. 387 af 14. juni 1995 om forældremyndighed og samvær den 1. januar 1996. Lov om forældremyndighed og samvær, der ikke er blevet sat i kraft for Grønland, blev ophævet ved ikraftsættelsen den 1. oktober 2007 af forældreansvarsloven, jf. lov nr. 499 af 6. juni 2007.

Til afløsning af bestemmelserne om forældremyndighed og samvær m.v. i myndighedsanordningen sættes forældreansvarsloven i kraft for Grønland ved kongelig anordning. Bestemmelserne om forældremyndighed og samvær m.v. i myndighedsanordningen foreslås derfor ophævet (forslagets § 1).

Som følge af ikraftsættelsen af forældreansvarsloven foreslås retsplejelov for Grønland ændret, jf. forslaget § 3. Endvidere foreslås ægteskabsanordningen ændret, således at der i overensstemmelse med forældreansvarsloven ikke længere skal tages stilling til forældremyndighed ved separation og skilsmisse. Denne ændring gennemføres ved kongelig anordning.

Indholdet af forældreansvarsloven, som den sættes i kraft for Grønland ved kongelig anordning, gennemgås i det følgende.

3.3. Forældreansvarsloven som den sættes i kraft for Grønland

Social- og indenrigsministeren har udarbejdet et udkast til ikraftsættelse for Grønland af forældreansvarsloven. Loven sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger. Det drejer sig navnlig om følgende:

- Den gældende ordning, hvorefter det er domstolene i Grønland, der afgør tvister om forældremyndighed og samvær, opretholdes. Der henvises til § 55 i retsplejelov for Grønland, hvorefter det er kredsretten, der er 1. instans for disse sager. Ordningen udvides dog, således at domstolenes kompetence også omfatter sager om barnets bopæl, anden kontakt og tilladelse til udlandsrejse. Samtidig udvides Rigsombudsmandens kompetence til at behandle sager om aftaler om forældremyndighed til at omfatte alle aftalesituationer, herunder også overførsel af forældremyndighed til tredjemand. Endvidere får Rigsombudsmanden kompetence til at afgøre sager om fratagelse af orienteringsretten. Denne kompetencefordeling mellem domstolene i Grønland og Rigsombudsmanden medfører, at bestemmelserne i forældreansvarsloven om, at alle sager om forældreansvar skal starte hos en administrativ myndighed – statsforvaltningen – ikke sættes i kraft for Grønland.

- Beslutning om, hvor i Grønland et barn skal have bopæl, kræver enighed mellem forældre med fælles forældremyndighed. I Danmark er det ved fælles forældremyndighed bopælsforælderen, der bestemmer, hvor i Danmark barnet skal have bopæl. (Imødekommelse af Landstingets første opfordring vedrørende forældreansvarsanordningen, jf. punkt 2.3.).
- Muligheden for at aftale fælles forældremyndighed ved en »omsorgs- og ansvarserklæring« i forbindelse med anerkendelse af faderskabet til barnet kan ikke sættes i kraft på nuværende tidspunkt, da erklæringen anvendes i forbindelse med registrering af faderskab efter børneloven (lovbekendtgørelse nr. 1097 af 7. oktober 2014 med senere ændringer), der endnu ikke er sat i kraft for Grønland.
- Retterne og Rigsombudsmanden får mulighed for – men ikke pligt til – at tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling. Dette skyldes, at det grønlandske samfund ikke indeholder de fornødne kompetencer til at gøre tilbuddet obligatorisk.
- Reglerne om barnets adgang til at anmode statsforvaltningen om at indkalde forældrene til et møde om forældremyndigheden, barnets bopæl eller samvær sættes ligeledes på grund af mangel på børnesagkyndig kompetence ikke i kraft på nuværende tidspunkt. Derimod sættes bestemmelsen om, at den forælder, som barnet bor hos, kan anmode statsforvaltningen om at indkalde den anden forælder til et møde om samværet, i kraft. (Delvis imødekommelse af Landstingets anden opfordring vedrørende forældreansvarsanordningen, jf. punkt 2.3.).

3.3.1. Forældremyndighed og barnets bedste

Børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

Forældremyndighedsindehaveren skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling. Dermed afskaffes forældres adgang til at anvende visse former for legemlig afstraffelse over for deres børn i Grønland, ligesom det skete i Danmark ved lov nr. 416 af 10. juni 1997. Forældre vil herefter ikke have nogen adgang til at anvende legemlig afstraffelse over for deres børn, uden at dette kan medføre foranstaltninger efter kriminallov for Grønland. Det fremgår således af lovens § 88, 1. pkt., at for vold dømmes den, som forsætligt beskadiger eller krænker en andens legeme.

Har forældre fælles forældremyndighed, kræver væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold enighed mellem forældrene. Dette gælder også en beslutning om, hvor i Grønland barnet skal bo.

Har forældre fælles forældremyndighed, og er de uenige om forældremyndigheden, skal begge give samtykke til, at barnet forlader landet, herunder udrejser til Danmark eller Fæ-

røerne, eller til, at barnets ophold i udlandet, i Danmark eller på Færøerne forlænges ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte, medmindre der foreligger en afgørelse om barnets bopæl eller om tilladelse til udlandsrejse.

Afgørelser efter anordningen skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, og i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed.

3.3.2. *Indehavere af forældremyndighed*

Er forældre gift med hinanden ved barnets fødsel, eller indgår de senere ægteskab, har de fælles forældremyndighed. Er ægtefællerne separeret ved barnets fødsel, har moderen forældremyndigheden alene, medmindre den separerede mand ifølge anerkendelse eller dom anses som barnets far. Har forældrene været gift med hinanden inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel, har de fælles forældremyndighed.

Når forældre ikke er gift med hinanden, har moderen forældremyndigheden alene, medmindre de har indgået aftale om fælles forældremyndighed, jf. nedenfor. Endvidere har forældrene automatisk fælles forældremyndighed, når en mand anses for far til barnet ifølge anerkendelse eller dom, hvis forældrene har eller har haft fælles folkeregisteradresse inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel.

Fælles forældremyndighed fortsætter, selv om forældrene ophæver samlivet eller bliver separeret eller skilt.

Forældre kan aftale, at de skal have fælles forældremyndighed, og forældre, der har fælles forældremyndighed, og som ikke lever sammen, kan aftale, at en af dem skal have forældremyndigheden alene. Endelig kan forældre aftale, at forældremyndigheden skal overføres fra den ene forælder til den anden. Sådanne aftaler skal anmeldes til Rigsombudsmanden for at være gyldige. Er en sag om forældremyndighed indbragt for retten, kan anmeldelse ske hertil.

Er forældre, der har fælles forældremyndighed, og som ikke lever sammen, ikke enige om forældremyndigheden, afgør retten, om den fælles forældremyndighed skal fortsætte, eller om en af dem skal have forældremyndigheden alene. Retten kan kun ophæve fælles forældremyndighed, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste.

Retten kan efter anmodning fra en forælder, der ikke har forældremyndigheden, bestemme, at der skal være fælles forældremyndighed, eller overføre forældremyndigheden til denne.

Forældremyndigheden kan ved aftale godkendt af Rigsombudsmanden overføres til andre end forældre. Er en sag om forældremyndighed indbragt for retten, godkendes aftalen af retten.

Har forældre fælles forældremyndighed, og dør den ene forælder, forbliver forældremyndigheden hos den anden forælder. Har barnet ved dødsfaldet ikke bopæl hos den anden forælder, kan en anden person i forbindelse med dødsfaldet anmode retten om at få tillagt forældremyndigheden. Anmodningen kan kun imødekommes, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod, at forældremyndigheden forbliver hos den anden forælder. Har barnet ved dødsfaldet bopæl hos den anden forælder, og har denne forvoldt den anden forældremyndighedsindehavers død, kan en anden person anmode retten om at få tillagt forældremyndigheden. Anmodningen kan kun imødekommes, hvis det er af afgørende betydning af hensyn til barnet, at forældremyndigheden ikke forbliver hos den anden forælder.

Har en forælder forældremyndigheden alene, og dør denne, eller bevirker et dødsfald i øvrigt, at ingen har forældremyndigheden, bestemmer retten under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem der skal have forældremyndigheden. Anmoder den anden forælder om forældremyndigheden, imødekommes anmodningen, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod det.

Har en forælder forældremyndigheden alene, og har denne forvoldt den anden forælders død, kan en anden person anmode retten om at få tillagt forældremyndigheden. Anmodningen kan kun imødekommes, hvis det er af afgørende betydning af hensyn til barnet, at forældremyndigheden ikke forbliver hos den anden forælder.

3.3.3. *Barnets bopæl og varsling*

Har forældre fælles forældremyndighed, og er de ikke enige om, hos hvem af dem barnet skal have bopæl, afgøres dette af retten. Retten kan træffe afgørelse om, at barnet kan have bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet eller i Danmark eller på Færøerne.

En forælder, der vil ændre sin eller barnets bopæl, skal underrette den anden forælder herom senest 6 uger før flytningen. Manglende opfyldelse af varslingspligten kan ikke sanktioneres, men vil kunne indgå som et element i afgørelsen af en sag om forældremyndighed m.v.

3.3.4. *Samvær, tilladelse til udlandsrejse, ret til orientering m.v.*

3.3.4.1. *Samvær og anden kontakt*

Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Begge forældrene har derfor et fælles ansvar for transporten af barnet i forbindelse med samvær, hvorfor retten kun i særlige tilfælde kan fastsætte vilkår om fordelingen af forældrenes ansvar for transporten.

Er en forælder eller begge forældre døde, eller er en forælder ukendt, kan retten efter anmodning fastsætte samvær

med barnets nærmeste pårørende, som barnet er knyttet til. Er der ikke eller kun i yderst begrænset omfang samvær med den forælder, barnet ikke bor hos, kan retten efter anmodning fastsætte samvær med barnets nærmeste pårørende, som barnet er knyttet til.

Er et barn adopteret, kan retten i helt særlige tilfælde efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsætte samvær eller anden form for kontakt (eksempelvis i form af telefonsamtaler m.v., jf. nedenfor) med disse, hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær m.v. Bestod der ved adoptionen nært slægtskab eller andet særligt tilknytningsforhold mellem adoptanten og barnet eller dets forældre, indeholder bestemmelsen en særregel, hvorefter retten i særlige tilfælde efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge kan fastsætte samvær eller anden form for kontakt med disse. Denne regel er navnlig møntet på de såkaldte »gavebørn«. Baggrunden for dette er, at familieadoptioner i Grønland adskiller sig væsentligt fra familieadoptioner i Danmark, da der i Grønland er tradition for at overdrage nyfødte børn til par inden for familien, som ikke selv kan få børn. Disse børn kaldes »gavebørn«. Sådanne »gavebørnsadoptioner« er »åbne« adoptioner, hvor barnet gennem sin opvækst også har kontakt med sine oprindelige forældre og deres slægt, herunder også de oprindelige forældres eventuelle øvrige børn. Ved ikraftsættelsen af § 20 a tilføjes en ny bestemmelse, hvorefter der i situationer, hvor der ved adoptionen bestod nært slægtskab eller andet særligt tilknytningsforhold mellem adoptanten og barnet eller dets forældre (såkaldte familieadoption), i særlige tilfælde efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge kan fastsættes samvær eller anden form for kontakt (eksempelvis i form af telefonsamtaler, brevveksling m.v.) med disse. Det følger af reglen, at der kun kan fastsættes samvær m.v. i »særlige tilfælde«. Udover at fastsættelse af samvær skal være bedst for barnet (se punkt 3.1.), indebærer dette navnlig, at der normalt kun fastsættes samvær m.v., når barnet og ansøgeren har haft en kontakt med hinanden – før eller efter adoptionen – og denne kontakt er blevet afbrudt, og opretholdelse af kontakten er vigtig for barnet. Bestemmelsen hindrer ikke, at barnet har samvær med flere slægtninge, men det skal overvejes, om det er bedst for barnet at have flere sideløbende samværsordninger.

Er der uenighed om omfanget og udøvelsen af samvær, kan retten efter anmodning træffe afgørelse herom og fastsætte de nødvendige bestemmelser i forbindelse hermed. Samværet fastsættes ud fra en konkret vurdering af barnets forhold, herunder barnets alder og udvikling, barnets holdning til samværet samt samværsforældrens og barnets hidtidige kontakt. I praksis fastsættes der weekend- og hverdagsamvær, feriesamvær samt samvær i forbindelse med jul og nytår samt andre kulturelle og religiøse begivenheder. Der kan fastsættes vilkår for samværet, herunder at det skal foregå under overvågning el.lign.

Retten kan afslå at fastsætte samvær og kan ændre og ophæve en aftale eller afgørelse om samvær. Afslag på samvær

kommer normalt på tale, hvis samværsforælderen har udsat barnet for vold eller anden grænseoverskridende adfærd, der er et højt konfliktniveau mellem forældrene, eller samværsforælderen har misbrugsproblemer eller psykiske problemer. Navnlig til brug for afgørelser om afslag på eller ophævelse af samvær kan det være relevant at få foretaget en børnesagkyndig undersøgelse.

I særlige tilfælde kan retten træffe bestemmelse om anden kontakt med barnet i form af telefonsamtaler, brevveksling, elektronisk post, fotografier el.lign.

Hvis barnet er anbragt uden for hjemmet efter reglerne herom i den sociale lovgivning, finder bestemmelserne om samvær og anden kontakt i anordningen ikke anvendelse,

3.3.4.2. Tilladelse til udlandsrejse

Selv om der er uenighed om forældremyndigheden mellem forældre, der har fælles forældremyndighed, kan retten træffe afgørelse om, at den ene forælder kan tage barnet med til udlandet, Danmark eller Færøerne i en kortere periode.

3.3.4.3. Orientering om barnet m.v.

En forælder, som ikke har forældremyndighed over et barn, har ret til orientering om barnets forhold fra skoler, børneinstitutioner, social- og sundhedsvæsenet samt private sygehuse, privat praktiserende læger og tandlæger. Denne forælder har desuden ret til at få udleveret dokumenter om barnets forhold, hvis disse findes på skoler og i børneinstitutioner. Uanset denne orienteringsret må der ikke udleveres fortrolige oplysninger om forældremyndighedsindehaveren.

De omhandlede institutioner m.v. kan nægte at give konkrete oplysninger og udlevere dokumenter om barnets forhold, hvis det må antages at være til skade for barnet. Afgørelse herom kan påklages til Det Sociale Ankenævn i Grønland.

Rigsombudsmanden kan i særlige tilfælde efter anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller fra en af de omhandlede institutioner m.v. fratage forælderen adgangen til at få orientering om og få udleveret dokumenter om barnets forhold.

3.3.5. Midlertidige afgørelser

Under en sag om forældremyndighed kan retten efter anmodning bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme, eller hos hvem af forældrene barnet midlertidigt skal have bopæl. Under en sag om barnets bopæl kan retten efter anmodning bestemme, hos hvem af forældrene barnet midlertidigt skal have bopæl. Endelig kan retten under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt træffe afgørelse om midlertidigt samvær eller anden kontakt. En midlertidig afgørelse gælder, indtil der foreligger en endelig aftale eller afgørelse, som kan fuldbyrdes.

Har forældre fælles forældremyndighed, og er der risiko for, at den ene af dem vil bringe barnet ud af landet og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden, kan social- og indenrigsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, midlertidigt tillægge den anden af forældrene forældremyndigheden alene.

Er indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, afgør retten, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer.

3.3.6. Sagsbehandling

Retten og Rigsombudsmanden kan tilbyde forældre og børn børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling ved uenighed om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, og de kan iværksætte børnesagkyndige undersøgelser m.v.

Barnet skal inddrages under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk. Dette kan ske ved samtaler med barnet, børnesagkyndige undersøgelser eller på anden måde, der belyser barnets perspektiv. Dette gælder ikke, hvis det må antages at være til skade for barnet, eller hvis det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder.

Til brug for behandlingen af sager om forældrenes fælles ansvar for transport af barnet i forbindelse med samvær kan retten få terminaladgang til de nødvendige økonomiske oplysninger om en part hos skatteforvaltningen. Bestemmelsen herom sættes dog ikke i kraft på nuværende tidspunkt, da det endnu ikke er muligt at etablere en sådan terminaladgang.

En anmodning om ændring af forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt kan som udgangspunkt afvises, hvis forholdene ikke har ændret sig væsentligt. Formålet med dette er at undgå, at der konstant verserer sager om forældremyndigheden m.v., da det kan være til skade for barnet, hele tiden at blive involveret i sådanne sager.

Rigsombudsmandens afgørelser om aftaler om forældremyndighed kan påklages til social- og indenrigsministeren. Ministeren kan bl.a. fastsætte regler om behandlingen af sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v.

Et barn, der er fyldt 10 år, får mulighed for at anmode Rigsombudsmanden om at kontakte forældrene med henblik på drøftelse af forældremyndigheden, barnets bopæl eller samvær. I disse situationer lægges der vægt på, at barnet får mulighed for at tale med en børnesagkyndig, eventuelt blot telefonisk. Bestemmelsen sættes dog ikke i kraft for Grønland på nuværende tidspunkt, hvor det grønlandske samfund – og dermed Rigsombudsmanden – ikke indeholder de fornødne kompetencer til at tilbyde børn at tale med en børnesagkyndig. Denne mulighed for at tale med en børnesagkyndig vurderes således at være vigtigt for børn, der henvender sig til en offentlig myndighed med spørgsmål om forældremyndighed m.v..

Derimod sættes bestemmelsen om, at den forælder, som barnet bor hos, kan anmode statsforvaltningen (i Grønland Rigsombudsmanden) om at kontakte den anden forælder med henblik på drøftelse af samværet, når der ikke eller kun i yderst begrænset omfang er samvær, i kraft.

3.3.7. Arbejdsaftaler og internationale overenskomster

Myndighedsanordningens bestemmelser om arbejdsaftaler og internationale overenskomster (se punkt 3.1.5 og 3.1.6) svarer med redaktionelle ændringer til bestemmelserne om arbejdsaftaler og internationale overenskomster i forældredreansvarsanordningen.

4. Internationalt samarbejde om forældredreansvar, internationale børnebortførelser m.v.

4.1. Gældende ret – retsplejelov for Grønland

Efter § 283, stk. 2, i retsplejelov for Grønland afgøres det efter § 448 f i den danske retsplejelov, om en sag om forældremyndighed kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland). Efter denne bestemmelse – herunder dens henvisning i stk. 4 til internationale overenskomster, navnlig Haagerbørnebeskyttelseskonventionen (se punkt 4.2.3. og 4.2.5.) – er barnets tilknytning til riget afgørende for domstolens internationale kompetence. Sag om forældremyndighed eller barnets bopæl kan således som udgangspunkt anlægges her i riget, hvis barnet har bopæl her, eller i visse tilfælde hvis barnet har ophold her, medmindre barnets bopæl eller ophold her er etableret ved en ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse. Som hovedregel kan en sag om forældremyndighed endvidere anlægges her i riget, hvis barnet ulovligt er ført til eller tilbageholdt i udlandet, og barnet umiddelbart inden havde bopæl her.

Efter lovens § 598, stk. 1, nr. 8, kan tvangsfuldbyrdelse bl.a. ske på grundlag af retsafgørelser, der kan fuldbyrdes i den øvrige del af riget i henhold til traktater eller andre internationale forpligtelser. Dette indebærer bl.a., at afgørelser, der kan fuldbyrdes i Danmark efter Haagerkonventionen af 1980, Europarådskonventionen af 1980 eller Haagerbørnebeskyttelseskonventionen også kan fuldbyrdes i Grønland på grundlag af disse konventioner. Dette medfører dog ikke, at de øvrige dele af konventionerne finder anvendelse i Grønland, og afgørelser truffet af myndigheder i Grønland kan derfor ikke fuldbyrdes i andre konventionsstater på grundlag af konventionerne.

4.2. Haagerkonventionen af 1980, Europarådskonventionen af 1980 og Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Haagerkonventionen af 1980 og Europarådskonventionen af 1980 trådte i kraft i forhold til Danmark i 1991 i forbindelse med børnebortførelseslovens ikrafttræden, mens Haagerbørnebeskyttelseskonventionen trådte i kraft ved ikraftsættelsen af lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i 2011.

Ved tiltrædelsen af disse konventioner tog Danmark forbehold for, at de ikke skulle gælde for Grønland.

Som et led i ajourføringen af den familieretlige lovgivning for Grønland sættes børnebortførelsesloven og lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i kraft for Grønland ved kongelig anordning. Samtidig sættes de tre tilknyttede konventioner i kraft for Grønland ved tilbagekaldelse af de territoriale forbehold vedrørende Grønland.

4.2.1. Haagerkonventionen af 1980

Haagerkonventionen af 1980 har til formål at sikre umiddelbar tilbagegivelse af børn, som er ulovligt bortført til eller tilbageholdt i en kontraherende stat, og at sørge for, at forældremyndighed og samvær i en kontraherende stat bliver effektivt respekteret i andre kontraherende stater (artikel 1, stk. 1). Bortførelse eller tilbageholdelse af et barn anses for ulovlig, hvis den strider mod de rettigheder, som tilkommer en person, en institution eller en anden myndighed som forældremyndighedsindehaver ifølge loven i den stat, hvor barnet havde bopæl umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen (artikel 3). (I det følgende anvendes »bortførelse« som samlebegreb for ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse af et barn.). Konventionen gælder kun for børn, der ikke er fyldt 16 år.

Hver kontraherende stat udpeger en centralmyndighed. Centralmyndighederne samarbejder indbyrdes og fremmer samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i deres respektive stater for at opnå konventionens formål (artikel 6 og 7). Som et led i dette samarbejde skal centralmyndighederne bl.a. undersøge, hvor et bortført barn befinder sig, sikre frivillig tilbagegivelse af barnet eller tilvejebringe en forligsmæssig løsning, indlede retlige eller administrative skridt for at få barnet tilbagegivet, træffe foranstaltninger til at gennemføre og sikre en reel udøvelse af samvær samt tilvejebringe eller gøre det lettere at opnå retshjælp og anden juridisk bistand.

Hvis et barn er blevet bortført, og hvis der, da sagen blev indledt i den kontraherende stat, hvor barnet befinder sig, er gået mindre end et år fra den dag, da bortførelsen fandt sted, skal den kompetente myndighed bestemme, at barnet straks skal tilbagegives. Selvom etårsfristen er overskredet, skal den kompetente myndighed bestemme, at barnet skal tilbagegives, medmindre barnet er faldet til i sine nye omgivelser (artikel 12).

Tilbagegivelse af barnet kan dog bl.a. nægtes, hvis der er en alvorlig risiko for, at tilbagegivelsen vil udsætte barnet for fysisk eller psykisk skade, hvis barnet modsætter sig tilbagegivelsen, og barnet har nået en sådan alder og modenhedsgrad, at der bør tages hensyn til barnets mening, eller hvis tilbagegivelse af barnet ikke vil være foreneligt med grundlæggende principper i den anmodede stat til beskyttelse af menneskelige friheder og rettigheder (artikel 13 og 20).

Når de kompetente myndigheder i den kontraherende stat, hvortil barnet er blevet bortført, har fået meddelelse om, at der foreligger en ulovlig bortførelse, kan de ikke træffe afgørelse i en sag om forældremyndigheden m.v. over barnet, før det er bestemt, at barnet ikke skal tilbagegives, medmindre en anmodning om tilbagegivelse ikke indgives inden for en rimelig tid efter modtagelsen af meddelelsen om den ulovlige bortførelse (artikel 16).

En anmodning om, at der træffes afgørelse om samvær med et barn, der bor i en anden stat, kan indgives til centralmyndigheden. Dette indebærer ikke en forpligtelse til at anerkende og fuldbyrde en afgørelse om samvær, der er truffet i en anden kontraherende stat, men forpligter alene myndighederne i barnets bopæls- eller opholdsland til at behandle en anmodning om fastsættelse af samvær, når anmodningen fremsættes gennem det administrative samarbejde.

Statsborgere i kontraherende stater og personer, som har bopæl i disse stater, skal i sager vedrørende anvendelsen af konventionen have ret til retshjælp og juridisk rådgivning i enhver anden kontraherende stat på samme vilkår, som hvis de selv var statsborgere i og havde bopæl i denne stat (artikel 25).

Konventionen finder kun anvendelse mellem kontraherende stater, herunder territoriale enheder, for så vidt angår ulovlige bortførelser eller tilbageholdelser, som finder sted efter dens ikrafttræden i de pågældende stater henholdsvis territoriale enheder (artikel 35).

Ifølge artikel 37 er konventionen åben for undertegnelse af de stater, der var medlemmer af Haagerkonferencen om International Privatret på tidspunktet for dens 14. samling. Dette indebærer, at disse stater umiddelbart kan tiltræde konventionen, hvorefter staterne er gensidigt forpligtede til at samarbejde med hinanden efter konventionen. Konventionen kan herudover tiltrædes af »enhver anden stat« (artikel 38). En sådan tiltrædelse får imidlertid alene virkning i forholdet mellem den stat, som har tiltrådt konventionen, og de kontraherende stater, som udtrykkeligt erklærer at acceptere tiltrædelsen.

4.2.2. Europarådskonventionen af 1980

Europarådskonventionen af 1980 har bl.a. til formål at sikre, at afgørelser om forældremyndighed og samvær anerkendes og fuldbyrdes i andre kontraherende stater og at fremme det internationale samarbejde om sådanne sager.

Konventionen finder anvendelse på børn under 16 år, som ikke har ret til selv at bestemme, hvor de vil bo ifølge loven i det land, hvor det har bopæl eller statsborgerskab, eller ifølge loven i modtagerstaten (artikel 1, litra a).

I konventionen omfatter begrebet »afgørelse om forældremyndighed« en afgørelse, der er truffet af en myndighed, i det omfang den angår omsorgen for barnets person, herunder retten til at bestemme hvor barnet skal bo, eller om sam-

vær med barnet. Begrebet »myndighed« omfatter både juridiske og administrative myndigheder (artikel 1, litra b og c).

Begrebet »ulovlig bortførelse« omfatter bortførelse af et barn i strid med en afgørelse om forældremyndighed over barnet, der er truffet, og som kan fuldbyrdes i en kontraherende stat. Begrebet »ulovlig bortførelse« omfatter også undladelse af at tilbagegive et barn, når tiden for udøvelse af samvær m.v. med barnet er udløbet (artikel 1, litra d).

Hver kontraherende stat udpeger en centralmyndighed. Centralmyndighederne samarbejder indbyrdes og fremmer samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i deres respektive stater. Som et led i dette samarbejde skal centralmyndighederne bl.a. modtage og videreende anmodninger efter konventionen (artikel 3).

En afgørelse om forældremyndighed, der er truffet i en kontraherende stat, skal anerkendes og, hvis den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten, fuldbyrdes i en anden kontraherende stat (artikel 7).

I tilfælde af ulovlig bortførelse skal centralmyndigheden straks tage skridt til, at barnet tilbagegives til forældremyndighedsindehaveren. Det er dog en betingelse, at barnet og dets forældre på det tidspunkt, da sagen blev indledt i den stat, hvor afgørelsen blev truffet, eller på tidspunktet for den ulovlige bortførelse - hvis dette var tidligere - kun var statsborgere i den pågældende stat, og barnet havde sin bopæl på statens område. Det er endvidere en betingelse, at anmodningen om tilbagegivelse er indgivet til en centralmyndighed inden seks måneder efter den ulovlige bortførelse (artikel 8).

Hvis der mellem forældremyndighedsindehaveren og en anden person foreligger en samværsaftale, som er officielt bekræftet af en kompetent myndighed, eller myndigheden har truffet en samværsaftale, og barnet, efter at være blevet ført til udlandet, ikke gives tilbage til forældremyndighedsindehaveren ved udløbet af den aftalte periode, skal barnet efter artikel 8 tilbagegives til denne.

I sager, der ikke er omfattet af artikel 8, og hvor anmodningen er indgivet til en centralmyndighed inden seks måneder efter den ulovlige bortførelse, kan anerkendelse og fuldbyrdelse kun nægtes i nogle nærmere angivne situationer (artikel 9). Det gælder bl.a., hvis der er tale om en »udeblivelsesdom«, og sagsøgte ikke har fået forkyndt stævningen eller modtaget et tilsvarende dokument, uden at dette er begrundet i, at sagsøgte har holdt sit opholdssted skjult, eller hvis afgørelsen er uforenelig med en afgørelse om forældremyndigheden, som kunne fuldbyrdes i modtagerstaten inden bortførelsen.

Artikel 10, stk. 1, indeholder yderligere grunde til at nægte anerkendelse og fuldbyrdelse:

- Afgørelsens virkninger vil være åbenbart uforenelige med grundlæggende principper i modtagerstaten for familiers og børns retsforhold.

- Afgørelsens virkninger er på grund af ændrede forhold ikke længere forenelige med, hvad der er bedst for barnet.
- Da sagen blev anlagt i oprindelsesstaten, var barnet statsborger i modtagerstaten eller havde bopæl der og havde ikke en tilsvarende tilknytning til oprindelsesstaten, eller barnet var statsborger i både oprindelsesstaten og modtagerstaten og havde bopæl i modtagerstaten.
- Afgørelsen er uforenelig med en afgørelse, der er truffet i modtagerstaten, eller som kan fuldbyrdes i denne stat.

Disse nægtelsesgrunde gælder også for samværsaftaler. Den kompetente myndighed i modtagerstaten kan dog træffe bestemmelse om omfanget og udøvelsen af samværet (artikel 11).

En anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse af en forældremyndighedsafgørelse i en anden kontraherende stat skal ledsages af en række dokumenter, herunder en kopi af afgørelsen og dokumentation for forkyndelse af stævning m.v., hvis der er tale om en udeblivelsesdom (artikel 13).

Den kompetente myndighed i modtagerstaten skal som udgangspunkt høre barnet, hvis der skal træffes afgørelse om, hvorvidt anerkendelse eller fuldbyrdelse skal nægtes under henvisning til, at afgørelsens virkninger ikke længere er forenelige med, hvad der er bedst for barnet på grund af ændrede forhold (artikel 15).

4.2.3. Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Haagerbørnebeskyttelseskonventionen har til formål at styrke beskyttelsen af et barns person eller formue i internationale situationer, herunder sikre, at børn med tilknytning til flere lande er ligeså effektivt beskyttede som børn, der kun har tilknytning til ét land. Konventionen finder anvendelse på følgende sagsområder:

- Forældreansvar (forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.).
- Værgemål.
- Anbringelse af børn uden for hjemmet.

På disse sagsområder indeholder konventionen navnlig regler om følgende:

- International kompetence.
- Lovvalg – fastlæggelse af hvilken lov der skal anvendes ved afgørelsen af sager, der er omfattet af konventionen.
- Fastlæggelse af efter hvilken lov forældreansvar »efter loven« skal vurderes.
- Anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser (beskyttelsesforanstaltninger).
- Samarbejde mellem myndighederne i de kontraherende stater gennem centralmyndigheder m.v.

Konventionen, der beskrives nærmere i det følgende, finder anvendelse på børn, der ikke er fyldt 18 år.

Udgangspunktet for konventionens regler om international kompetence er, at myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, har kompetence

til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af barnets person (artikel 5). Endvidere har myndighederne i den kontraherende stat, hvor flygtningebørn m.v. befinder sig, kompetencen til at træffe beskyttelsesforanstaltninger (artikel 6).

I tilfælde af ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse af et barn bevarer myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen, kompetencen. Dette gælder dog ikke, hvis barnet har fået sædvanligt opholdssted i en anden stat, og alle forældremyndighedsindehavere udtrykkeligt eller stiltiende har affundet sig med bortførelsen eller tilbageholdelsen (artikel 7).

Konventionen giver ikke parterne i en sag om beskyttelse af et barns person mulighed for at indgå aftale om kompetence, men kompetencen til at behandle en sådan sag kan i visse situationer overføres fra en kompetent myndighed i en kontraherende stat til en myndighed i en anden kontraherende stat (artikel 8 og 9).

I hastetilfælde har myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet befinder sig, kompetence til at træffe alle nødvendige beskyttelsesforanstaltninger (artikel 7 og 11).

En myndighed i en kontraherende stat, der behandler en ægteskabssag (typisk en separations- eller skilsmisssag), kan i visse situationer træffe foranstaltninger til beskyttelse af ægtefællernes fælles barn, selvom barnet ikke har sædvanligt opholdssted i den pågældende stat (artikel 10). Dette forudsætter dog bl.a., at der er hjemmel hertil i national ret – hvilket der ikke er efter lovgivningen for Grønland.

De kontraherende stater myndigheder anvender ved afgørelsen af sager, der er omfattet af konventionen, som udgangspunkt loven i deres egen stat (artikel 15).

Tildeling eller ophør af forældreansvar som en følge af loven er undergivet loven i barnets sædvanlige opholdsstat, også selvom dette ikke er en kontraherende stat (artikel 16 og 20). Dette forældreansvar bevares, selvom barnet flytter til en anden stat. Anvendelsen af den udpegede lov kan kun afvises, hvis anvendelse af denne lov åbenbart ville stride mod grundlæggende retsprincipper under hensyntagen til barnets bedste (artikel 22).

En kontraherende stat skal anerkende foranstaltninger, der er omfattet af konventionen, og som er truffet i en anden kontraherende stat. En foranstaltning til beskyttelse af et barns person vil typisk være en afgørelse (artikel 23). Anerkendelse kan dog bl.a. afslås, hvis foranstaltningen er truffet af en myndighed, der ikke havde kompetence til at træffe foranstaltningen, foranstaltningen blev truffet, uden at barnet havde haft mulighed for at blive hørt, eller anerkendelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den stat, som anmodningen rettes til, under hensyntagen til barnets bedste.

En foranstaltning, der efter artikel 23 skal anerkendes, skal erklæres eksigibel i en kontraherende stat med henblik på

fuldbyrdelse i den pågældende stat, medmindre de ovennævnte betingelser for at afslå at anerkende foranstaltningen er opfyldt. Fuldbyrdelsen af en eksigibel foranstaltning sker efter loven i den anmodede stat (artikel 26 og 28).

De kontraherende stater skal udpege en centralmyndighed til at varetage de opgaver, som konventionen pålægger centralmyndighederne. Har staten flere selvstyrende territoriale enheder, kan der udpeges mere end én centralmyndighed (artikel 29). Centralmyndighederne samarbejder indbyrdes og fremmer samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i deres respektive stater (artikel 30). Centralmyndighederne skal endvidere fremme mindelige aftaler om beskyttelse af et barn, yde bistand ved opklaringen af, hvor et barn befinder sig, når der er tegn på, at barnet har behov for beskyttelse, samt modtage og videresende anmodninger m.v. efter konventionen (artikel 31).

Som et led i dette administrative samarbejde indeholder konventionen regler om udveksling af oplysninger. Der må dog ikke udveksles oplysninger, hvis dette vil kunne bringe barnets person eller formue i fare eller udgøre en alvorlig trussel mod et af barnets familiemedlemmer. Udveksling af oplysninger er herudover undergivet national ret (artikel 34-37).

Myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, eller hvor der er truffet en beskyttelsesforanstaltning, kan efter anmodning fra forældremyndighedsindehaveren m.v. udstede en attest, der angiver, i hvilken egenskab den pågældende har ret til at handle, og hvilke beføjelser der er tillagt den pågældende (artikel 40).

Konventionen finder kun anvendelse på foranstaltninger, der er truffet i en stat, efter at konventionen er trådt i kraft i forhold til den pågældende stat, og på anerkendelse og fuldbyrdelse af foranstaltninger, der er truffet efter dens ikrafttræden i forholdet mellem den stat, hvor foranstaltningen er truffet, og den stat, som anmodningen rettes til (artikel 53).

Konventionen er åben for undertegnelse af de stater, der var medlemmer af Haagerkonferencen om International Privatrecht på tidspunktet for dens 18. samling. Bestemmelsen indebærer, at disse stater umiddelbart kan tiltræde konventionen, hvorefter staterne er gensidigt forpligtede til at samarbejde med hinanden efter konventionen (artikel 57). Konventionen kan herudover tiltrædes af »enhver anden stat« (artikel 58). En sådan tiltrædelse får imidlertid alene virkning i forholdet mellem den tiltrædende stat og de kontraherende stater, som ikke har gjort indsigelse mod denne tiltrædelse inden seks måneder efter modtagelsen af depositarens meddelelse om tiltrædelsen (artikel 63, litra b).

4.2.4. Børnebortførelsesloven

Social- og indenrigsministeren har udarbejdet et udkast til ikraftsættelse for Grønland af børnebortførelsesloven, hvorved børnebortførelsesloven sættes i kraft med de ændringer, der følger af følgende ændringslove:

- Lov nr. 387 af 28. maj 2003 om ændring af lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser), lov om pas til danske statsborgere m.v., udlændingeloven og lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (Retshjælpsordning i børnebortførelsessager m.v.).
- Lov nr. 434 af 8. maj 2006 om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen.
- Lov nr. 500 af 6. juni 2007 om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af forældreansvarsloven (Behandling af retssager om forældremyndighed og tvangsfuldbyrdelse).

Disse love sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Børnebortførelsesanordningen finder anvendelse på sager om anerkendelse og fuldbyrdelse i Grønland af afgørelser om forældremyndighed, om, hvor barnet skal bo, samt om samvær, der er truffet i en stat, der er omfattet af Grønlands samarbejde efter Europarådskonventionen af 1980. Anordningen finder endvidere anvendelse på sager om tilbagegivelse af børn, som ulovligt er ført til Grønland eller ulovligt tilbageholdes der, hvis barnet indtil bortførelsen eller tilbageholdelsen boede i en stat, der er omfattet af Grønlands samarbejde efter Haagerkonventionen af 1980.

Efter anordningens § 3 skal der udpeges en centralmyndighed, der navnlig skal modtage og formidle henvendelser i henhold til de to konventioner, herunder videresende anmodninger fra udlandet til domstolene eller den kompetente administrative myndighed. Herudover skal centralmyndigheden samarbejde med centralmyndighederne i de øvrige kontraherende stater. Social- og Indenrigsministeriet er udpeget som centralmyndighed for konventionen for Danmark, og ministeriet forventes ligeledes at blive udpeget som centralmyndighed for Grønland.

Betingelserne i de to konventioner for anerkendelse af udenlandske afgørelser og for tilbagegivelse af bortførte børn er indarbejdet i anordningsudkastet. Der henvises til artikel 7-12 i Europarådskonventionen af 1980 (se oven for) og artikel 11, 12 og 20 i Haagerkonventionen af 1980 (se oven for).

Efter anordningens § 18 behandles sager, der er omfattet af de to konventioner, som udgangspunkt efter reglerne i kapitel 46 og 47 i retsplejelov for Grønland, jf. som foreslået ændret ved forslagets § 3. Anordningen indeholder nogle bestemmelser om domstolenes behandling af sager efter konventionen, der supplerer disse bestemmelser.

En anmodning, der er omfattet af konventionerne, indgives til Retten i Grønland, der træffer afgørelse om anerkendelse af afgørelsen eller om tilbagegivelse af barnet. Er betingelserne for anerkendelse eller tilbagegivelse opfyldt, videresender retten sagen til fuldbyrdelse hos fogeden, jf. § 597, stk. 3, i retsplejelov for Grønland (§ 12).

Under behandlingen af sagen skal fogeden afholde en samtale med barnet efter reglerne herom i retsplejelov for Grønland (se den foreslåede nye bestemmelse i § 631, stk. 4, jf. forslagets § 3, nr. 17), og kredsretten kan – efter forelæggelse fra fogeden – bestemme, at barnet skal anbringes hos en af forældrene eller på et neutralt sted ved de sociale myndigheders foranstaltning, når dette findes påkrævet (§§ 16 og 17).

Der kan beskikkes en rettergangsfuldmægtig for den, der har indgivet anmodningen. Afgørelse om salær m.v. til den beskikkede træffes efter samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. kapitel 21 i retsplejelov for Grønland (§ 18).

Hvis der er fremsat anmodning om tilbagegivelse af et barn, kan der ikke i Grønland træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl, før anmodningen er behandlet (§ 19). Endvidere kan retten ikke træffe afgørelse om forældremyndighed og barnets bopæl, når det af centralmyndigheden bliver oplyst, at barnet ulovligt opholder sig i Grønland, uden at der er indgivet anmodning om tilbagegivelse af barnet. Dette gælder dog ikke, hvis der har været rimelig tid til at fremsætte en sådan anmodning.

Anmodning om tilbagegivelse af et barn, som bor i Grønland, og som er bortført til udlandet eller tilbageholdt der, kan indgives til centralmyndigheden, der videresender anmodningen til centralmyndigheden i den konventionsstat, hvor barnet opholder sig. Spørgsmålet om tilbagegivelse af barnet afgøres efter Haagerkonventionen af 1980, Europarådskonventionen af 1980 eller Haagerbørnebeskyttelseskonventionen samt efter lovgivningen i det pågældende land.

Hvis barnet er bortført til en stat, som Grønland ikke samarbejder med efter disse konventioner, varetages sagen om tilbagegivelse af barnet af Udenrigsministeriet.

Når et barn med bopæl i Grønland er bortført til eller tilbageholdt i udlandet, herunder et land der ikke er omfattet af konventionssamarbejdet, kan social- og indenrigsministeren træffe beslutning om, at handlingen er ulovlig, under en sag om ophør af fælles forældremyndighed træffes afgørelse herom dog af domstolene (§ 20).

Social- og indenrigsministeren kan yde retshjælp til indehaveren af forældremyndigheden over et barn, som ulovligt er ført fra Grønland til udlandet eller ulovligt tilbageholdes i udlandet, til dækning af omkostninger i forbindelse med handlinger af retlig karakter, der foretages med henblik på tilbagegivelse af barnet. Herudover kan ministeren i særlige tilfælde yde retshjælp til dækning af omkostninger i forbindelse med handlinger af retlig karakter, der foretages med henblik på tilbagegivelse af et barn, selv om disse betingelser ikke er opfyldt (§ 20 a). Retshjælpen dækker navnlig udgifter til advokat, rejse og oversættelse samt sagsomkostninger, som parten pålægges at betale til modparten i udlandet (§ 20 b).

Et tilsagn om retshjælp kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er givet, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet (§ 20 c).

Social- og indenrigsministeren udpeger et antal rettergangsfuldmægtige, som ministeren kan anbefale forældremyndighedsindehaveren at benytte i sager om børnebortførelse (§ 20 d).

Ved ikraftsættelsen af børnebortførelsesloven blev der i den dagældende myndighedslov indsat en bestemmelse, hvorefter begge forældre skal give samtykke til, at barnet forlader landet, hvis de har fælles forældremyndighed og er uenige om, hvem af dem der skal have forældremyndigheden over barnet alene. Denne bestemmelse er videreført i § 3, stk. 2, i forældreansvarsloven, og bestemmelsen er indeholdt i forældreansvarsanordningen.

Ved ikraftsættelsen af børnebortførelsesloven blev endvidere straffelovens § 215 ændret, således at det blev gjort strafbart ulovligt at føre et barn ud af landet. En tilsvarende bestemmelse foreslås indsat i kriminallov for Grønland, jf. forslagets § 4.

4.2.5. Lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Social- og indenrigsministeren har udarbejdet et udkast til ikraftsættelse for Grønland af lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, hvorved loven sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Efter § 1, stk. 1, i anordningen gælder bestemmelserne i Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i Grønland. Konventionens bestemmelser bliver herved en del af lovgivningen i Grønland. Dette medfører, at i en sag, der er omfattet af konventionen, og som har den fornødne tilknytning til en anden konventionsstat, skal spørgsmål i relation til international kompetence, lovvalg samt anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser afgøres efter konventionens bestemmelser.

Konventionens bestemmelser finder ikke anvendelse i det indbyrdes forhold mellem Grønland og Færøerne henholdsvis Grønland og Danmark.

Efter § 2 udpeger social- og indenrigsministeren en centralmyndighed, der navnlig skal samarbejde med andre centralmyndigheder samt modtage og videresende anmodninger m.v., der er omfattet af konventionen. Der henvises til konventionens artikel 29-32, jf. oven for. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler for centralmyndighedens virksomhed, og – i samråd med vedkommende medlem af Naalakkersuisut (anbringelse af børn uden for hjemmet) eller vedkommende danske minister (justitsministeren i relation til værgemålssager) – om at overlade dele af centralmyndighedens opgaver til andre myndigheder. Social- og Indenrigsministeriet er udpeget som centralmyndighed for konventionen for Danmark, der ikke har overladt centralmyndighedsopgaver til andre. Ministeriet forventes ligeledes udpeget som centralmyndighed for Grønland.

Anvendelsesområdet for anordningen svarer principielt til anvendelsesområdet for konventionen (se punkt 4.2.3.), men i praksis forventes anordningen hovedsageligt anvendt på sager om forældreansvar (forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.).

Sager om forældreansvar, der er omfattet af konventionen, behandles som udgangspunkt af domstolene efter reglerne i kapitel 46 og 47 i retsplejelov for Grønland, som foreslået ændret ved forslagets § 3. Udkastet indeholder nogle bestemmelser om domstolenes behandling af sager efter konventionen, der supplerer disse regler:

Efter udkastet træffer domstolene ved beslutning afgørelse om overførsel af kompetence efter konventionens artikel 8 og 9 (§ 3).

Det er Retten i Grønland, der ved beslutning træffer afgørelse om anerkendelse af en foranstaltning, der er truffet i en anden kontraherende stat. Det er også Retten i Grønland, der træffer afgørelse om at erklære en sådan afgørelse eksigibel (dvs. at afgørelsen kan fuldbyrdes). Finder Retten i Grønland, at det ikke er muligt at behandle en sådan sag på forsvarlig måde, uden at en part har juridisk bistand, kan retten beskikke en rettergangsfuldmægtig for den pågældende. Hvis parten ikke opfylder betingelserne for fri proces i § 254, stk. 1, nr. 3, jf. stk. 3, i retsplejelov for Grønland, pålægger retten parten at erstatte statskassen udgifterne i forbindelse med beskikkelsen (§§ 4 og 5). En anmodning om at anerkende en afgørelse eller om at erklære en afgørelse eksigibel skal være skriftlig og ledsaget af en udskrift af afgørelsen (§ 6).

Når en afgørelse er blevet erklæret for eksigibel, kan den fuldbyrdes efter de almindelige regler om tvangsfuldbyrdelse i kapitel 46 og 47 i retsplejelov for Grønland, som foreslået ændret ved lovforslagets § 3.

5. Retsplejelov for Grønland

5.1. Gældende ret

Efter § 54, nr. 6, i retsplejelov for Grønland hører bl.a. forældremyndighedssager i Grønland under domstolene. Efter myndighedsanordningen behandles sager om forældremyndighed og samvær af kredsretten. I forbindelse med Rigsombudsmandens behandling af sager separation eller skilsmisse tager Rigsombudsmanden dog stilling til godkendelse af en aftale mellem forældrene om fortsat fælles forældremyndighed eller om, hvem af dem forældremyndigheden skal tilkomme.

Bidrag til et barn fastsættes i medfør af lovens § 279 af retten, når det sker i forbindelse med dom til separation eller skilsmisse eller i forbindelse med bestemmelse om, hvem der skal have forældremyndigheden over børnene ved ophævelse af samlivet. I andre tilfælde fastsættes bidrag til et barn af kredsdommeren.

Reglerne om behandlingen af bl.a. sager om forældremyndighed og samvær ved de grønlandske domstole fremgår af kapitel 27 (§§ 280-291) i retsplejelov for Grønland. Reglerne skal ses i sammenhæng med myndighedsanordningens regler om forældremyndighed og samvær.

Lovens § 280 indeholder nærmere bestemmelser om, hvilke sagstyper der skal behandles efter reglerne i kapitel 27. Bestemmelsens nr. 2-6 vedrører forskellige sager om forældremyndighed og samværsret.

Ifølge lovens § 283, stk. 2, afgøres det efter § 448 f i den danske retsplejelov, om en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland). Det fremgår i den forbindelse af § 448 f i den danske retsplejelov, at barnets tilknytning til riget er afgørende for domstolens internationale kompetence. Sag om forældremyndighed m.v. kan således som udgangspunkt anlægges her i riget, hvis barnet har bopæl her eller i visse tilfælde, hvis barnet har ophold her, medmindre barnets bopæl eller ophold her er etableret ved en ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse. Som hovedregel kan en sag om forældremyndighed m.v. endvidere anlægges her i riget, hvis barnet ulovligt er ført til eller tilbageholdt i udlandet, og barnet umiddelbart inden havde bopæl her. Bestemmelserne i § 448 f kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat. Dette er sket ved lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionsloven og Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, jf. punkt 4.2.3. og 4.2.5.

Sag om bl.a. forældremyndighed anlægges ved sagsøgte hjemting, jf. § 284, stk. 1, i retsplejelov for Grønland. Har sagsøgte ikke hjemting her i riget, anlægges sagen ved sagsøgerens hjemting, jf. stk. 2. Har ingen af parterne hjemting her i riget, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeren bestemmer, jf. stk. 3.

Det følger endvidere af lovens § 286, at omstændigheder, som er eller kunne være gjort gældende i en tidligere sag om bl.a. forældremyndighed, der er pådømt i realiteten, ikke kan benyttes som grundlag for at anlægge en ny sag.

Herudover kan retten efter lovens § 287 bestemme, at en eller begge parter ikke må overvære den samtale med et barn, der skal finde sted efter myndighedslovens § 25, som sat i kraft for Grønland ved myndighedsanordningen. Efter denne bestemmelse skal der som udgangspunkt, inden der træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller samværsret, finde en samtale sted med barnet herom, hvis barnet er fyldt 12 år. Samtalen kan undlades, hvis den må antages at være til skade for barnet eller uden nogen betydning for afgørelsen.

Det fremgår endelig af lovens § 290, stk. 1, at bl.a. en sag om forældremyndighed ikke kan anlægges efter en parts død. Dør en af parterne, inden dommen afsiges, hæves sagen, jf. stk. 2.

§ 598 i retsplejelov for Grønland fastslår, at tvangsfuldbyrdelse bl.a. kan ske på grundlag af:

- domme og beslutninger afsagt eller truffet af domstole eller andre myndigheder i Grønland, hvis afgørelse efter lovgivningen kan tvangsfuldbyrdes (§ 598, stk. 1, nr. 1), og forlig indgået for de pågældende myndigheder (§ 598, stk. 1, nr. 2, 1. led),
- domme, kendelser og beslutninger afsagt eller truffet af domstole eller andre myndigheder i den øvrige del af riget, hvis afgørelser kan tvangsfuldbyrdes der, og forlig indgået for de pågældende myndigheder (§ 598, stk. 1, nr. 3), og
- retsafgørelser, der kan fuldbyrdes i den øvrige del af riget i henhold til traktater eller andre internationale forpligtelser (§ 598, stk. 1, nr. 8).

Endvidere følger det af lovens § 599, stk. 5, at bestemmelser om forældremyndighed eller samværsret, der er truffet ved dom eller godkendt af retten eller af statsforvaltningen eller en rigsombudsmand kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i den afgørelse, som søges fuldbyrdet.

Bestemmelser om forældremyndighed og udøvelse af samværsret kan endvidere i medfør af lovens § 631, stk. 1, fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder eller ved umiddelbar magtanvendelse. Fogeden er ikke ved valget af fuldbyrdelsesmåden bundet af rekvirentens anmodning. Fuldbyrkelse kan ikke ske, hvis barnets sjælelige eller legemlige sundhed derved udsættes for alvorlig fare. I tvivlstilfælde kan fogeden udsætte fuldbyrdelsen på indhentelse af en sagkyndig erklæring.

Det følger endvidere af lovens § 631, stk. 2, at fogeden kan tilkalde en uvildig person, eventuelt en repræsentant for kommunen, til at varetage barnets tarv under sagen. Fogeden kan efter omstændighederne give en kortere udsættelse af tidspunktet for barnets udlevering eller samværsrettens udøvelse.

Endelig fremgår det af lovens § 632, stk. 2, 1. pkt., at forældremyndighed, værgemål og det sociale udvalgs beslutninger vedrørende børns ophold kan håndhæves af fogeden uden sædvanligt tvangsfuldbyrdesgrundlag, hvis den berettigede i fogedretten kan godtgøre eller sandsynliggøre sit krav mod den forpligtede. Fuldbyrkelse sker efter § 631.

Sager om bl.a. forældremyndighed i Grønland er afgiftsfrie, jf. § 716, nr. 3, i retsplejelov for Grønland. Tilsvarende gælder for fogedforretninger vedrørende forældremyndighed og samvær, jf. lovens § 723, nr. 6.

5.2. Regeringens overvejelser

Som nævnt ovenfor under punkt 2.1. ajourføres forældreansvarslovgivningen i Grønland for at forbedre retsstillingen for børn i sager om forældremyndighed og samvær, herunder ved at sætte forældreansvarsloven i kraft og ophæve kapitel 2 om forældremyndighed og samvær i myndighedsanordningen.

Forældreansvarsloven indeholder bestemmelser om en række sagstyper, som i dag ikke kendes i Grønland, og som der-

for ikke er omfattet af reglerne i kapitel 27 i retsplejelov for Grønland. Endvidere er der i udkastet til forældreansvarsanordning lagt op til, at behandlingen i de fleste af de omhandlede sagstyper henlægges til domstolene, jf. punkt 3.3. Som en konsekvens heraf bør reglerne i retsplejelov for Grønland om domstolenes behandling af sager om forældremyndighed m.v. samt om tvangsfuldbyrdelse af afgørelser og aftaler om forældremyndighed m.v. ændres.

Endvidere bør bestemmelsen i § 284 i retsplejelov for Grønland om domstolenes stedlige kompetence i bl.a. sager om forældremyndighed ændres, således at der – i lighed med hvad der gælder for domstolenes internationale kompetence – tages udgangspunkt i barnets bopæl og ikke i forældrenes. Reglerne om domstolenes stedlige kompetence i retsplejelov for Grønland vil på den måde også komme til at svare til reglerne i den danske retsplejelov.

5.3. Den foreslåede ordning

Bestemmelserne i § 54, nr. 6, og § 716, nr. 3, i retsplejelov for Grønland må antages at omfatte samtlige typer af sager nævnt i overskriften til lovens kapitel 27, dvs. sager om ægteskab og forældremyndighed, jf. den nærmere opregning af forskellige sagstyper i lovens § 280, nr. 1-9. Bestemmelserne i § 54, nr. 6, og § 716, nr. 3, må således også antages at komme til at omfatte de nye sagstyper, der med lovforslaget foreslås tilføjet sager om forældremyndighed. På den baggrund foreslås bestemmelserne ikke ændret.

Derimod foreslås det, at lovens § 279 og § 723, nr. 6, ændres, således at bestemmelserne fremover kommer til at omfatte ikke kun sager om forældremyndighed og samvær, men også sager om barnets bopæl.

Det foreslås endvidere, at en række af bestemmelserne i kapitel 27 i retsplejelov for Grønland om behandlingen af bl.a. sager om forældremyndighed og samvær ved domstolene i Grønland ændres, således at disse regler fremover kommer til at gælde ikke kun for sager om forældremyndighed og samvær, men også for sager om barnets bopæl, anden kontakt end samvær og tilladelse til udlandsrejse.

Herudover foreslås det, at der i lovens § 284 indsættes en ny bestemmelse (som stk. 2) om domstolenes stedlige kompetence i disse sager, således at sager om forældremyndighed m.v. som udgangspunkt skal anlægges ved retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i riget, bestemmes den stedlige kompetence efter de gældende regler. Sagen anlægges i så fald ved sagsøgte hjemting. Har sagsøgte heller ikke hjemting her i riget, anlægges sagen ved sagsøgerens hjemting. Hvis ingen af parterne har hjemting her i riget, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeren bestemmer. Reglerne om stedlig kompetence for sager om ægteskab foreslås ikke ændret.

Udkastet til forældreansvarsanordningen giver mulighed for at fastsætte samvær med andre end barnets forældre. I forhold til tvangsfuldbyrdelse foreslås, at et sådant samvær kun

skal kunne fyldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder, og ikke ved umiddelbar magtanvendelse.

Endelig foreslås det, at det udtrykkeligt kommer til at fremgå af retsplejelov for Grønland, at barnet i overensstemmelse med FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), som er tiltrådt af Grønland med virkning fra den 11. maj 1993, skal kunne give udtryk for sine synspunkter i forbindelse med en sag om tvangsfuldbyrdelse af en afgørelse eller aftale om forældremyndighed m.v. Den foreslåede bestemmelse, som svarer til § 537, stk. 2, 1. og 2. pkt., i den danske retsplejelov, indebærer, at et barn, som har den fornødne alder og modenhed, under en samtale skal have mulighed for at give udtryk for sine egne synspunkter, medmindre det er til skade for barnet. Afholdes en samtale med barnet, skal der deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant for kommunen. Der henvises i den forbindelse også til punkt 3.3.1. Samtalen forudsættes afholdt på tilsvarende måde som samtaler under sager om forældremyndighed m.v. med de tilpasninger, der eventuelt måtte være foranlediget af, at samtalen afholdes som led i tvangsfuldbyrdelse. Det foreslås, at § 287 i retsplejelov for Grønland, som foreslås ændret ved forslaget § 3, nr. 7, finder tilsvarende anvendelse for disse samtaler. Dette indebærer, at fogeden kan bestemme, at en eller begge parter ikke må overvære samtalen, og at fogeden, inden sagen afgøres, skal gøre parterne bekendt med indholdet af samtalen, medmindre dette vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

Det foreslås endelig, at bestemmelserne i retsplejelov for Grønland om tvangsfuldbyrdelse ændres, således at reglerne fremover også kommer til at gælde for afgørelser og aftaler om barnets bopæl.

6. Kriminalloven

6.1. Gældende ret

Den grønlandske kriminallov indeholder i kapitel 17 (§§ 73-76) bestemmelser om forbrydelser i familieforhold.

Kriminallovens § 76 angår unddragelse af forældremyndighed. Bestemmelsen fastsætter, at for unddragelse af forældremyndighed dømmes den, som unddrager en person under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg eller bidrager til, at den pågældende unddrager sig sådan myndighed eller forsorg.

Efter bestemmelsen er det kriminelt for personer, som ikke indehaver nogen myndighed over barnet, at unddrage dette fra forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg. Foretages unddragelsen af den ene af barnets forældre, kan bestemmelsen således kun finde anvendelse, hvis den anden forælder har forældremyndigheden alene, herunder midlertidigt. Bestemmelsen kan derimod ikke finde anvendelse over for barnets forældre, hvis de har fælles forældremyndighed, heller ikke selvom forældrene måtte være uenige om forældremyndigheden.

Unddragelse af forældremyndighed vil kunne foreligge f.eks., hvis barnet uden forældremyndighedsindehaverens samtykke flyttes eller fjernes fra dets hidtidige opholdssted, eller hvis barnet ikke bringes tilbage til et aftalt tidspunkt. Dette gælder, uanset om barnet frivilligt eller ufrivilligt undrages denne myndighed.

Den danske straffelov indeholder i § 215, stk. 1, en bestemmelse, der svarer til den grønlandske kriminallovs § 76. Herudover kriminaliserer § 215, stk. 2, i den danske straffelov den, der ulovligt fører et barn ud af landet. Den grønlandske kriminallov indeholder ikke en bestemmelse, der svarer til § 215, stk. 2, i den danske straffelov.

6.2. Regeringens overvejelser

Med ikraftsættelsen for Grønland af forældreansvarsloven vil reglerne i lovens § 3 om fælles forældremyndighed fremover også finde anvendelse i Grønland. Som beskrevet ovenfor i punkt 3.3.3. indebærer dette bl.a., at hvis forældrene har fælles forældremyndighed og er uenige om forældremyndigheden, skal begge give samtykke til, at barnet forlader landet, herunder udrejser til Danmark eller Færøerne, medmindre der foreligger en afgørelse om, at barnets kan have bopæl i eller rejse til udlandet, Danmark eller Færøerne. Der skal også foreligge samtykke til, at barnets ophold i udlandet, i Danmark eller på Færøerne forlænges ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte.

En forælders overtrædelse af denne forpligtelse til at indhente den anden forælders samtykke til, at barnet forlader landet, herunder udrejser fra Grønland til Danmark eller Færøerne, vil ikke være kriminelt efter den gældende bestemmelse i kriminallovens § 76, idet denne bestemmelse som nævnt i punkt 6.1 ovenfor ikke finder anvendelse over for forældre, som har del i forældremyndigheden.

Der bør imidlertid også være mulighed for at anvende kriminallovens foranstaltninger over for forældre, som i strid med samtykkereglen i forældreansvarsanordningen bringer et barn til udlandet. Der er herved navnlig lagt vægt på hensynet til at forebygge, at børn føres ulovligt til udlandet, og at de regler, der gælder for løsning af uenigheder om forældremyndighed, søges omgået herved.

Det bør derimod ikke være kriminelt i strid med samtykkereglen i forældreansvarsanordningen ulovligt at bringe et barn fra Grønland til Danmark eller Færøerne. I sådanne situationer vil det være tilstrækkeligt, at overtrædelsen af samtykkereglen i forældreansvarsanordningen kan imødegås civilretligt.

6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i kriminalloven indsættes en ny bestemmelse, som kriminaliserer, at et barn ulovligt føres ud af riget.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være kriminelt, hvis en forælder i en situation, hvor forældrene har fælles

forældremyndighed og er uenige om forældremyndigheden, rejser fra Grønland til udlandet med barnet, uden at den anden forælder har samtykket heri, eller der foreligger en afgørelse om, at barnet kan have bopæl i udlandet eller kan rejse til udlandet. Kortere ferieophold i udlandet vil også være omfattet af bestemmelsen. Det vil derimod ikke være kriminelt, hvis en forælder, der har del i forældremyndigheden, tager barnet med til Danmark eller Færøerne.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke omfatte situationer, hvor en forælder, der har del i forældremyndigheden, forlænger barnets ophold i udlandet ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte. Den danske straffelovs § 215, stk. 2, omfatter heller ikke sådanne situationer.

Der henvises til lovforslagets § 4 og bemærkningerne hertil.

7. Ægteskab mellem to personer af samme køn

7.1. Gældende ret – lov om registreret partnerskab

Reglerne om registreret partnerskab for Grønland findes i anordning nr. 320 af 26. april 1996 om ikrafttræden for Grønland af lov om registreret partnerskab som ændret ved anordning nr. 375 af 15. maj 2009 om ikrafttræden for Grønland af lov om ændring af lov om registreret partnerskab m.v. (herefter partnerskabsanordningen).

Efter anordningen kan to personer af samme køn lade deres partnerskab registrere. Et registreret partnerskab har som udgangspunkt samme retsvirkninger som et ægteskab, og bestemmelser i lovgivningen, som omhandler ægteskab og ægtefæller, skal anvendes tilsvarende på registreret partnerskab og registrerede partnere. Dog finder reglerne om ægtefæller i adoptionsloven, som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 410 af 21. april 2010 (herefter adoptionsanordningen), ikke anvendelse på registreret partnerskab bortset fra, at en registreret partner kan adoptere den anden partners barn (stedbarnsadoption), medmindre der er tale om et adoptivbarn fra et andet land.

Endvidere finder reglerne i myndighedsanordningen om fælles forældremyndighed for ægtepar ikke anvendelse på registreret partnerskab. Endelig finder bestemmelser i lovgivningen, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke anvendelse på registreret partnerskab, ligesom bestemmelser i internationale traktater ikke finder anvendelse på registreret partnerskab, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.

Reglerne om indgåelse af ægteskab i ægteskabsanordningen finder tilsvarende anvendelse på registrering af partnerskab, bortset fra reglerne om kirkelig vielse. Det er dog også en betingelse for at indgå registreret partnerskab i Grønland, at mindst en af parterne har tilknytning til Grønland eller Danmark (bopæl i Grønland eller Danmark eller dansk statsborgerskab m.v.).

Reglerne om separation og skilsmisse m.v. i ægteskabsanordningen og i retsplejelov for Grønland finder tilsvarende

anvendelse på opløsning af registreret partnerskab. Registreret partnerskab indgået i Grønland kan dog under visse betingelser opløses i Grønland, selvom ingen af partnerne bor i Grønland.

Ved overenskomst med fremmed stat eller af social- og indenrigsministeren kan der fastsættes regler om forholdet mellem grønlandsk og anden stats lovgivning om registreret partnerskab.

7.2. Ægteskab mellem to personer af samme køn

Mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn blev indført i Danmark ved lov nr. 532 af 12. juni 2012 om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn), der også fastlægger retsvirkningerne af sådanne ægteskaber. Loven trådte i kraft den 15. juni 2012.

Ægteskab mellem to personer af samme køn blev gennemført ved ændring af ægteskabsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger (herefter retsvirkningsloven) og retsplejeloven samt ved ophævelse af partnerskabsloven.

I ægteskabsloven blev der indsat en ny § 1, der fastlægger, at loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn. Der blev endvidere foretaget enkelte konsekvensændringer af loven, og det blev fastlagt, at bestemmelser i internationale overenskomster ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.

I retsvirkningsloven blev der indsat en bestemmelse, hvorefter bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn. Endvidere finder bestemmelser i internationale traktater ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.

Samtidig blev retsplejelovens bestemmelser i § 448 c om international kompetence til at behandle sager om separation og skilsmisse suppleret med en bestemmelse, hvorefter sag om ægteskab mellem to personer af samme køn kan behandles her i riget, når ægteskabet er indgået her og ingen af ægtefællerne bor i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarer til den danske.

Endvidere blev lov om registreret partnerskab ophævet, dog således at den fortsat finder anvendelse på partnerskaber, som er registreret før den 15. juni 2012.

Endelig blev der indført mulighed for, at et partnerskab, der er indgået efter lov om registreret partnerskab, efter parternes ønske kan omdannes til et ægteskab af kommunalbestyrelsen.

Med loven fik par af samme køn mulighed for at indgå ægteskab i stedet for registreret partnerskab på lige fod og med tilsvarende samme retsvirkninger som ægteskab mellem to personer af forskelligt køn, herunder kirkeligt eller borgerligt.

Loven gælder ikke for Grønland, men bortset fra ændringen af retsplejeloven kan den ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Samtidig med loven om ægteskab mellem to personer af samme køn blev lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 622 af 19. juni 2012, ændret, således at en folkekirkepræst kan undlade at vie to personer af samme køn og kan undlade at meddele kirkelig velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn. Der henvises til lov nr. 531 af 12. juni 2012 om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.). Denne lov trådte også i kraft for Danmark den 15. juni 2012. Loven gælder ikke for Grønland, og den kan ikke sættes i kraft for Grønland, da Grønlands Selvstyre har overtaget sagsområdet »Folkekirken og de fra folkekirken afvigende trossamfund«.

7.3. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Som led i ajourføringen af den familieretlige lovgivning for Grønland og til opfyldelse af Landstingsbeslutningen fra 2010 foreslås det, at lovgivningen om ægteskab mellem to personer af samme køn sættes i kraft for Grønland. Loven om ægteskab mellem to personer af samme køn sættes i kraft ved kongelig anordning. Der er dog ikke hjemmel til at sætte ændringerne af retsvirkningsloven og retsplejeloven i kraft for Grønland. Det foreslås derfor, at de ændringer af retsvirkningsloven for Grønland, der er nødvendige for at indføre mulighed for ægteskab mellem to personer af samme køn i Grønland, gennemføres ved dette lovforslag.

I relation til ændringen retsplejelovens § 448 c om international kompetence til at behandle sager om separation og skilsmisse bemærkes, at det ikke er nødvendigt at foretage en tilsvarende ændring af retsplejelov for Grønland. Dette skyldes, at efter § 283, stk. 1, i retsplejelov for Grønland afgøres det efter § 448 c i den danske retsplejelov, om en sag om ægteskab kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland).

Det bemærkes, at Grønlands Landsting på Efterårssamlingen 2013 enstemmigt har vedtaget et forslag om ændring af kirkeloven for Grønland, der bl.a. giver præster m.v. mulighed for at blive fritaget for kirkelige handlinger, der strider imod den enkelte præsts teologiske forståelse. I Landstingets betænkning over forslaget er det bl.a. anført, at der med forslaget »tages hånd om de nødvendige forhold i kirken i Grønland således, at par af samme køn kan få adgang til en kirkelig vielse.«

7.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i retsvirkningsloven for Grønland indsættes en bestemmelse, hvorefter bestemmelser i lovgivningen, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn. Dette vedrører navnlig bestemmelserne om faderskab i lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling. I loven indsættes endvidere en bestemmelse, hvorefter bestemmelser i internationale traktater ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontra-henterne tilslutter sig dette. I forhold til partnerskabsanordningen indebærer indsættelsen af disse to bestemmelser bl.a., at reglerne om ægtefæller i adoptionsanordningen og forældreansvarsanordningen fuldt ud finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn.

8. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Det overordnede formål med ajourføringen af forældreansvarslovgivningen for Grønland er at forbedre retsstillingen for børn i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. Dette indebærer bl.a., at det bærende element i sager om forældreansvar skal være barnets ret til begge forældre og ikke forældrenes ret til barnet, uanset om forældrene er eller har været gift med hinanden, og om de har boet sammen.

Med ajourføringen får ugifte forældre, der bor sammen, automatisk fælles forældremyndighed over barnet, og ugifte ikke-samlevende forældre får lettere ved at aftale fælles forældremyndighed. I tvistsager bliver udgangspunktet, at forældrene har fælles forældremyndighed, og dette udgangspunkt kan kun fraviges, hvis forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste.

Endvidere får barnet ret til kontakt med begge forældre, uanset om forældrene har været gift med hinanden eller boet sammen, og uanset at barnet ikke tidligere har haft kontakt med den pågældende forælder.

Med ikraftsættelsen af forældreansvarslovgivningen for Grønland øges ligestillingen mellem mænd og kvinder og mellem gifte og ugifte forældre med hensyn til forældremyndighed og samvær.

Med forslaget om ægteskab mellem to personer af samme køn gennemføres en næsten fuldstændig ligestilling af ægtepar uanset køn.

Lovforslaget vurderes på denne baggrund at have positive ligestillingsmæssige konsekvenser.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Ikraftsættelse af forældreansvarslovgivningen for Grønland medfører merudgifter for domstolene i Grønland på 100.000 kr. årligt samt en engangsudgifter til overgangsordning på 100.000 kr. Den samlede udgift afholdes på Social- og Indenrigsministeriets ramme.

Ikraftsættelse af lovgivningen om ægteskab mellem to personer af samme køn medfører ikke merudgifter.

10. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

11. Administrative konsekvenser for borgerne

Ajourføringen af forældreansvarslovgivningen for Grønland forenkler behandlingen af forældres aftaler om forældremyndighed. Endvidere giver ajourføringen forældre bedre muligheder for at etablere og bevare fælles forældremyndighed. Samtidig giver ajourføringen forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, mulighed for at få orientering om barnet.

Endelig får par af samme køn mulighed for at indgå ægteskab i stedet for registreret partnerskab på lige fod med og med tilsvarende retsvirkninger som ægteskab mellem to personer af forskelligt køn.

12. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

13. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

14. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har i perioden fra den 18. november 2013 til den 16. december 2013 været sendt i høring hos Naalakkersuisut (Formandens Departement), Grønlands Biskop, Rigsombudsmanden i Grønland, Grønlands Landsret, Retten i Grønland, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Kredsdommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, HK/Danmark, HK Landsklubben Danmarks Domstole, SIK, Politimesteren i Grønland, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Foreningen af Offentlige Anklagere, Grønlands Politiförening, Politiforbundet i Danmark, Nunatsinni Advokatit (Grønlandske Advokater), Danske FAMILIEadvokater, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Forsvarerforeningen i Grønland, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, LGBT Danmark, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Mødrehjælpen, Red Barnet Danmark, Institut for Menneskerettigheder, Kvinderådet, Et barn to forældre, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, Familiens Forening, Landsforeningen Børn og Samvær, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Mandecentret, Center for Familieudvikling, Barnets Tarv, Barnets Tarv Nu og Daspcan – Dansk Selskab til Forebyggelse af Børnemishandling og Omsorgssvigt.

15. Sammenfattende skema

	<i>Positive konsekvenser/mindreudgifter</i>	<i>Negative konsekvenser/merudgifter</i>
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	For domstolene i Grønland medfører ikraftsættelse af forældreansvarslovgivningen en merudgift på 100.000 kr. årligt samt en engangsudgifter til overgangsordning på 100.000 kr.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Forenklet behandling af aftaler om forældremyndighed. Mulighed for at etablere og bevare fælles forældremyndighed. Forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, får mulighed for at få orientering om barnet. Par af samme køn får mulighed for at indgå ægteskab i stedet for registreret partnerskab på lige fod og med tilsvarende samme retsvirkninger som ægteskab mellem to personer af forskelligt køn.	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Social- og Indenrigsministeriet**Til § 1*

Til nr. 1

Som følge af ikraftsættelsen af forældreansvarsloven, der bl.a. indeholder bestemmelser om behandlingen og afgørelsen af sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt ophæves de gældende bestemmelser for Grønland om forældremyndighed og samvær m.v. i kapitel 2 i myndighedsanordningen, der er beskrevet i punkt 3.1. og 3.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Som følge af ikraftsættelsen af forældreansvarsloven, der bl.a. indeholder bestemmelser om børns indgåelse af arbejdsaftaler m.v. ophæves de gældende bestemmelser for Grønland herom i §§ 33-35 i myndighedsanordningen, der er beskrevet i punkt 3.1. og 3.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 og 4

Som følge af ikraftsættelsen af forældreansvarsloven og de deraf følgende ændringer af retsplejelov for Grønland (forslagets § 3) der bl.a. indeholder bestemmelser om domstolens behandling af sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt ophæves de gældende bestemmelser om kredsdommerens behandling af sager om forældremyndighed og samvær m.v. i § 63 i myndighedsanordningen. Der henvises til punkt 3.1., 3.3. og 5 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Som følge af ikraftsættelsen af forældreansvarsloven, der bl.a. indeholder bestemmelser om indgåelse af internationale overenskomster om forældremyndighed, bopæl, samvær og anden kontakt ændres den gældende bestemmelse for Grønland om internationale overenskomster i § 68 i myndighedsanordningen, således at den ikke længere omfatter forældremyndighed og samvær. Der henvises til punkt 3.1. og 3.3. i de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Da et ægteskab mellem to personer af samme køn efter forslaget skal have samme retsvirkninger som et registreret partnerskab, er det nødvendigt at videreføre de gældende bestemmelser herom i forhold til ægteskaber mellem to personer af samme køn. Disse bestemmelser findes i dag i § 4 i partnerskabsanordningen. Efter anordningens § 4, stk. 3, finder bestemmelser i lovgivningen, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke anvendelse på registreret partnerskab, og efter § 4, stk. 4, finder bestemmelser i internationale traktater ikke anvendelse på registreret partnerskab, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette. Det foreslås, at disse bestemmelser videreføres i relation til ægteskab mellem to personer af samme køn ved, at der i retsvirkningsloven for Grønland indsættes en bestemmelse (§ 64), hvorefter bestemmelser i lovgivningen, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, og at bestemmelser i internationale traktater ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.

Efter bestemmelserne i partnerskabsanordningens § 4, stk. 1 og 2, gælder reglerne om adoption og forældremyndighed ikke fuldt ud for registrerede partnere. Da disse regler skal gælde fuldt ud for ægteskab mellem to personer af samme køn, foreslås de to bestemmelser ikke videreført.

Det henvises til punkt 7 i de almindelige bemærkninger.

Justitsministeriet

Til § 3

Til nr. 1

Efter den gældende bestemmelse i § 279 fastsættes bidrag til et barn af retten, når det sker i forbindelse med dom til separation eller skilsmisse eller i forbindelse med bestemmelse om, hvem der skal have forældremyndighed over børnene ved ophævelse af samlivet. I andre tilfælde fastsættes bidrag til et barn af kredsdommeren.

Det følger af forældreansvarsanordningens kapitel 2, at udgangspunktet i fremtiden er, at forældre har fælles forældremyndighed uanset samlivsophævelse, separation eller skilsmisse. Endvidere vil der i fremtiden kunne være særskilte sager om barnets bopæl efter anordningens § 17.

På den baggrund foreslås det, at bestemmelsen i § 279 om fastsættelse af bidrag til barnet også skal finde anvendelse i sager om barnets bopæl. Herudover indeholder nyaffattelsen af bestemmelsen ændringer af sproglig karakter.

Efter den foreslåede bestemmelse kan retten som hidtil i forbindelse med dom til separation eller skilsmisse eller i forbindelse med dom om forældremyndighed over barnet træffe afgørelse om bidrag til et barn, og denne beføjelse udvides til også at omfatte de fremtidige afgørelser om barnets bopæl.

Der henvises til punkt 3.3.1., 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Den gældende bestemmelse i § 280 fastlægger, hvilke sager der behandles efter reglerne i lovens kapitel 27 om sager om ægteskab eller forældremyndighed. Det omfatter ifølge bestemmelsen bl.a. sager om ophør af fælles forældremyndighed (nr. 2), sager om overførelse af forældremyndigheden fra moderen til faderen alene i tilfælde, hvor forældrene ikke har fælles forældremyndighed (nr. 3), sager om afgørelser om forældremyndighed ved en indehavers død (nr. 4), sager om ændring af en aftale eller afgørelse om forældremyndighed (nr. 5) og sager om samværsret for den af forældrene, der ikke har forældremyndighed (nr. 6).

Det foreslås, at lovens § 280, *stk. 1, nr. 2-6*, affattes således, at sager om forældremyndighed (nr. 2), sager om barnets bopæl (nr. 3), sager om samvær (nr. 4), sager om anden kontakt (nr. 5) og sager om tilladelse til udlandsrejse (nr. 6) fremover behandles efter reglerne i lovens kapitel 27 om sager om ægteskab og forældremyndighed.

Der er dels tale om ændringer af sproglig karakter i forhold til de gældende bestemmelser om forældremyndighed. Herudover er der tale om ændringer som følge af, at reglerne i forældreansvarsanordningen indfører en række nye sagstyper. Domstolene skal således i fremtiden også behandle særskilte sager om barnets bopæl, anden kontakt end samvær og tilladelse til udlandsrejse efter reglerne i forældreansvarsanordningen. De processuelle regler om forældremyndigheds-sager udvides som en konsekvens heraf til også at gælde disse sagstyper.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Den foreslåede ændring af § 283, *stk. 2*, er en konsekvens af, at domstolene som følge af reglerne i forældreansvarsanordningen i fremtiden skal behandle særskilte sager om barnets bopæl, anden kontakt end samvær og tilladelse til udlandsrejse, hvorfor disse sager skal nævnes i bestemmelsen. Samtidig foreslås bestemmelsen ændret, så også sager om samvær nævnes. Bestemmelsen vil herefter indeholde en udtømmende opregning af de typer af sager, som er omfattet af bestemmelsen.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Den foreslåede ændring af § 284, *stk. 1*, er en konsekvens af forslaget i § 3, nr. 5, om indsættelse af et nyt stk. 2 i § 284 om stedlig kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse. Stk. 1 vil fremover fortsat være udgangspunktet i

sager om ægteskab, som skal anlægges ved sagsøgtes hjemting, hvorimod det i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse, fremover vil være lovens udgangspunkt, at sagen skal anlægges der, hvor barnet har bopæl. Der henvises til bemærkningerne til forslaget § 3, nr. 5 (§ 284, stk. 2).

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Efter den gældende § 284 skal sager om forældremyndighed som udgangspunkt anlægges ved sagsøgtes hjemting.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen indebærer, at der i sager om forældremyndighed m.v. skal tages udgangspunkt i barnets bopæl og ikke i forældrenes bopæl. Reglerne om domstolens stedlige kompetence i sager om forældremyndighed m.v. foreslås reguleret i et *nyt stk. 2*, hvorefter disse sager som udgangspunkt skal anlægges ved retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl.

Hvis barnet ikke har bopæl her i riget, bestemmes den stedlige kompetence efter de gældende regler, dvs. § 284, stk. 1, som ikke foreslås ændret indholdsmæssigt (se § 3, nr. 4), og som fortsat er udgangspunktet i sager om ægteskab, og § 284, stk. 2 og 3, som foreslås videreført uden ændringer i stk. 3 og 4. Sagen anlægges i så fald ved sagsøgtes hjemting. Har sagsøgte heller ikke hjemting her i riget, anlægges sagen ved sagsøgerens hjemting, og hvis ingen af parterne har hjemting her i riget, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeren bestemmer.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger samt til bemærkningerne til forslaget § 3, nr. 4, (§ 284, stk. 1).

Til nr. 6

Den foreslåede ændring af § 286 er en konsekvens af, at domstolene i fremtiden skal behandle særskilte sager om barnets bopæl, anden kontakt end samvær og tilladelse til udlandsrejse, hvorfor disse sager skal nævnes i bestemmelsen. Samtidig foreslås bestemmelsen ændret, så også sager om samvær nævnes. Bestemmelsen vil herefter indeholde en udtømmende opregning af de sagstyper, som er omfattet af bestemmelsen.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Efter den gældende bestemmelse i § 287, 1. pkt., kan retten bestemme, at en eller begge parter ikke må overvære den samtale med et barn, der skal finde sted efter myndighedslovens § 25.

Den foreslåede ændring af § 287, 1. pkt., er en konsekvens af, at reglerne om forældremyndighed og samvær i myndig-

hedsanordningen, der satte myndighedslovens § 25 i kraft for Grønland, ophæves som følge af ikraftsættelsen af forældreansvarsloven. Samtaler med barnet i forbindelse med sager om forældremyndighed m.v. vil således fremover skulle afholdes efter forældreansvarsanordningen og ikke myndighedsanordningen.

Det følger af forældreansvarsanordningen, at barnet skal inddrages under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk. Dette kan bl.a. ske ved samtaler med barnet. Forpligtelsen til at inddrage barnet direkte i sagen gælder dog ikke, hvis det må antages at være til skade for barnet, eller hvis det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder.

Der henvises til punkt 3.3.6., 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Den foreslåede ændring af § 290, stk. 1, er en konsekvens af, at domstolene i fremtiden skal behandle særskilte sager om barnets bopæl, anden kontakt end samvær og tilladelse til udlandsrejse, hvorfor disse sager skal nævnes i bestemmelserne. Samtidig foreslås bestemmelserne ændret, så også sager om samvær nævnes.

Dette medfører, at der efter en parts død heller ikke kan anlægges en sag om barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

§ 598 angiver, på hvilket grundlag tvangsfuldbyrdelse kan ske.

Det foreslås at indsætte et nyt nummer (*nr. 4*) i § 598, stk. 1. Forslaget er for det første en konsekvens af, at der fremover vil kunne indgås aftaler om barnets bopæl. For det andet indføres der med det foreslåede nye nr. 4 udtrykkelig hjemmel til, at aftaler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær kan tvangsfuldbyrdes.

Aftaler om forældremyndighed vil efter den foreslåede bestemmelse kunne tvangsfuldbyrdes, hvis de er anmeldt til eller godkendt af retten, statsforvaltningen eller en rigsombudsmand. Endvidere vil aftaler om barnets bopæl eller samvær kunne tvangsfuldbyrdes, hvis de er indgået over for retten, statsforvaltningen eller en rigsombudsmand, eller når det udtrykkeligt i en aftale er bestemt, at den kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse.

Med henvisningen til statsforvaltningen og anvendelsen af betegnelsen »en rigsombudsmand« sikres det, at aftaler om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær kan tvangsfuldbyrdes uanset, om de er indgået i Danmark eller Grønland eller på Færøerne.

Loven tilsigter ikke nogen ændring af, at retternes, statsforvaltningens og en rigsombudsmands afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær (fortsat) vil kunne tvangsfuldbyrdes i medfør af § 598, stk. 1, nr. 1-3, der ikke foreslås ændret, jf. hertil også § 599, stk. 5, som affattet ved forslagens § 3, nr. 12.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til forslagens § 3, nr. 11-14 og 18, (§ 598, stk. 6, § 599, stk. 4 og 5, § 631, stk. 1, 1. § 632, stk. 2, 1. pkt., og § 723, nr. 6).

Til nr. 10

I relation til § 598, stk. 1, nr. 6, der bliver nr. 7, er der tale om konsekvensændring som følge af forslaget om, at der indsættes et nyt nr. 4 i § 598, stk. 1, om tvangsfuldbyrdelse, jf. forslagens § 3, nr. 9.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til forslagens § 3, nr. 9, 12-14 og 18, (§ 598, stk. 1, nr. 4, § 599, stk. 5, § 631, stk. 1, § 632, stk. 2, 1. pkt., og § 723, nr. 6).

Til nr. 11

I relation til § 598, stk. 6, og § 599, stk. 4, 1. pkt., er der tale om konsekvensændring som følge af forslaget om, at der indsættes et nyt nr. 4 i § 598, stk. 1, om tvangsfuldbyrdelse, jf. forslagens § 3, nr. 9.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til forslagens § 3, nr. 9, 12-14 og 18, (§ 598, stk. 1, nr. 4, § 599, stk. 5, § 631, stk. 1, § 632, stk. 2, 1. pkt., og § 723, nr. 6).

Til nr. 12

Det følger af den gældende bestemmelse i § 599, stk. 5, at bestemmelser om forældremyndighed eller samværsret, der er truffet ved dom eller godkendt af retten eller af statsforvaltningen eller en rigsombudsmand, kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i den afgørelse, som søges fuldbyrdet.

Efter forældreansvarsordningen kan forældre indgå aftaler om barnets bopæl, som ikke skal godkendes af retten, en statsforvaltning eller en rigsombudsmand. Den foreslåede ændring af § 599, stk. 5, er en konsekvens af, at der fremover vil være særskilte aftaler og afgørelser om barnets bopæl, hvorfor disse aftaler bør nævnes i bestemmelsen. Samtidig bør det nævnes i bestemmelsen, at der med forældreansvarsordningen fremover vil være afgørelser om barnets bopæl.

Med den foreslåede ændring vil også aftaler og afgørelser om barnets bopæl kunne fuldbyrdes straks, medmindre andet er aftalt eller bestemt.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til forslagens § 3, nr. 9, 11, 13, 14

og 18 (§ 598, stk. 1, nr. 4, § 598, stk. 6, § 599, stk. 4, 1. pkt., § 631, stk. 1, og § 723, nr. 6).

Til nr. 13

Den foreslåede ændring af § 631, stk. 1, 1. pkt., er en konsekvens af, at der fremover vil være særskilte afgørelser om barnets bopæl, som skal kunne tvangsfuldbyrdes, herunder ved foretagelse af umiddelbare fagedforretninger. Bestemmelsernes ordlyd foreslås derfor ændret, således at den også omfatter afgørelser om barnets bopæl.

Den foreslåede ændring indebærer, at særskilte afgørelser om barnets bopæl fremover vil kunne tvangsfuldbyrdes efter de samme regler som afgørelser om forældremyndighed og samvær (§ 631, stk. 1), herunder ved umiddelbare fagedforretninger (§ 632, stk. 2), og at fagedforretninger vedrørende afgørelser om barnets bopæl er afgiftsfri (§ 723, nr. 6) – i lighed med, hvad der gælder for afgørelser om forældremyndighed og samvær. Der foreslås herudover ændringer af redaktionel karakter.

Der henvises til punkt 3.3., 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger samt til bemærkningerne til forslagens § 3, nr. 9, 11, 12 og 18, (§ 598, stk. 1, nr. 4, § 598, stk. 6, § 599, stk. 4 og 5, § 632, stk. 2, 1. pkt., og § 723, nr. 6).

Til nr. 14

Det foreslåede nye 3. pkt. i § 631, stk. 1, hænger sammen med, at der fremover vil være mulighed for at fastsætte samvær med andre end barnets forældre. Der henvises til forældreansvarslovens §§ 20 og 20 a. Ifølge den foreslåede bestemmelse kan et sådant samvær kun fyldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder, men ikke ved umiddelbar magt anvendelse. Dette svarer til reglerne i § 536, stk. 2, i den danske retsplejelov.

Der henvises til punkt 3.3., 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger samt til bemærkningerne til forslagens § 3, nr. 9, 11, 12 og 18, (§ 598, stk. 1, nr. 4, § 598, stk. 6, § 599, stk. 4 og 5, § 632, stk. 2, 1. pkt., og § 723, nr. 6).

Til nr. 15

De foreslåede ændringer af § 631, stk. 2, 2. pkt., er af redaktionel karakter.

Til nr. 16

De foreslåede ændringer af § 631, stk. 3, 2. pkt., er af redaktionel karakter.

Til nr. 17

Med den foreslåede ny bestemmelse i § 631, stk. 4, kommer det udtrykkeligt til at fremgå af loven, at barnet i overensstemmelse med FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), som er tiltrådt af Grønland med virkning fra den 11. maj 1993, skal kunne give udtryk for sine synspunkter under en sag om tvangsfuld-

byrdelse af en afgørelse eller en aftale om forældremyndighed m.v. Den foreslåede bestemmelse, som svarer til § 537, stk. 2, 1. og 2. pkt., i den danske retsplejelov, indebærer, at et barn, som har den fornødne alder og modenhed, under en samtale skal have mulighed for at give udtryk for sine egne synspunkter, medmindre det er til skade for barnet. Reglen skal ses i sammenhæng med forældreansvarslovens §§ 5 og 33 om samtaler med børn. Afholdes en samtale med barnet, skal der deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant for kommunen. Der henvises i den forbindelse også til punkt 3.3.6. i de almindelige bemærkninger.

Samtalen forudsættes afholdt på samme måde som samtaler under sager om forældremyndighed m.v. med de tilpasninger, der eventuelt måtte være foranlediget af, at samtalen afholdes som led i tvangsfuldbyrdelse. Det foreslås, at § 287 i retsplejelov for Grønland, som foreslås ændret ved forslaget § 3, nr. 7, finder tilsvarende anvendelse for disse samtaler. Dette indebærer, at fogeden kan bestemme, at en eller begge parter ikke må overvære samtalen, og at fogeden, inden sagen afgøres, skal gøre parterne bekendt med indholdet af samtalen, medmindre dette vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til forslaget § 3, nr. 7, (§ 287, 1. pkt.).

Til nr. 18

Efter § 632, stk. 2, 1. pkt., kan forældremyndighed, værgemål og det sociale udvalgs beslutninger vedrørende børns ophold håndhæves af fogeden uden sædvanligt tvangsfuldbyrdelsesgrundlag, hvis den berettigede kan godtgøre eller sandsynliggøre sit krav mod den forpligtede. Fuldbyrddelse sker efter § 631. Efter § 723, nr. 6, er fagedforretninger vedrørende forældremyndighed og samvær afgiftsfrie.

De foreslåede ændringer af de nævnte bestemmelser er en konsekvens af, at der fremover vil være særskilte afgørelser om barnets bopæl, som skal kunne tvangsfuldbyrdes, herunder ved foretagelse af umiddelbare fagedforretninger. Bestemmelsernes ordlyd skal derfor ændres, således at de fremover også vil omfatte afgørelser om barnets bopæl.

De foreslåede ændringer indebærer, at afgørelser om barnets bopæl fremover vil kunne tvangsfuldbyrdes efter de samme regler som afgørelser om forældremyndighed og samvær (§ 631, stk. 1), herunder ved umiddelbare fagedforretninger (§ 632, stk. 2), og at fagedforretninger vedrørende barnets bopæl er afgiftsfrie (§ 723, nr. 6) – i lighed med, hvad der gælder for fagedforretninger vedrørende forældremyndighed og samvær.

Der henvises til punkt 5 og 5.3. i de almindelige bemærkninger samt til bemærkningerne til forslaget § 3, nr. 9 og 11-14, (§ 598, stk. 1, nr. 4, § 598, stk. 6, og § 599, stk. 4 og 5, og § 631, stk. 1).

Til § 4

Til nr. 1

Efter den grønlandske kriminallovs § 76 dømmes for unddragelse af forældremyndighed den, som unddrager en person under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg eller bidrager til, at den pågældende unddrager sig sådan myndighed eller forsorg.

Bestemmelsen finder anvendelse i tilfælde, hvor en person, som ikke har nogen myndighed over barnet, unddrager dette fra forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg. Hvis unddragelsen foretages af den ene forælder, er det en betingelse for bestemmelsens anvendelse, at den anden forælder har forældremyndigheden alene, herunder midlertidigt. Bestemmelsen finder således ikke anvendelse over for barnets forældre, hvis de har fælles forældremyndighed, heller ikke selvom forældrene er uenige om forældremyndigheden.

Det foreslås, at der i bestemmelsen om unddragelse af forældremyndighed indsættes et nyt *stk. 2*, som fastsætter, at ligeledes dømmes den, der ulovligt fører barnet ud af riget.

Efter bestemmelsen vil det være kriminelt at føre et barn ud af riget, hvis dette er ulovligt efter lovgivningen om forældres og anden rette vedkommendes myndighed over personer under 18 år.

Det betyder, at det med ikraftsættelsen for Grønland af forældreansvarsloven vil være kriminelt at tage et barn med til udlandet, hvis dette er ulovligt efter forældreansvarslovens § 3. Det vil således være kriminelt, hvis en forælder i en situation, hvor forældrene har fælles forældremyndighed og er uenige om forældremyndigheden, rejser til udlandet med barnet, uden at den anden forælder har samtykket hertil, eller uden at der foreligger en afgørelse om, at barnet kan have bopæl i eller rejse til udlandet. Det vil derimod ikke være kriminelt, hvis en forælder, der har del i forældremyndigheden, i strid med forældreansvarslovens § 3 forlænger barnets ophold i udlandet ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte.

Bestemmelsen vil kunne finde anvendelse ikke alene i tilfælde, hvor en forælder bosætter eller opholder sig i udlandet med barnet i en længere periode, men også i tilfælde, hvor barnet tages med på ferie eller et andet korterevarende ophold i udlandet, hvis dette er ulovligt efter lovgivningen om forældres og anden rette vedkommendes myndighed over personer under 18 år.

Det foreslåedes *stk. 2* omfatter ikke, at et barn ulovligt føres fra Grønland til Danmark eller Færøerne. Det vil derfor ikke være kriminelt, hvis en forælder, der har del i forældremyndigheden, ulovligt fører barnet til Danmark eller Færøerne.

Der henvises til punkt 3.3.1. og 6 i de almindelige bemærkninger.

Til § 5

Det foreslås i § 5, *stk. 1*, at de lovændringer, der vedrører ægteskab mellem to personer af samme køn (ændringen af retsvirkningsloven for Grønland, § 2) sættes i kraft den 1. april 2016.

Det foreslås i § 5, *stk. 2*, at de lovændringer, der vedrører forældreansvar, træder i kraft den 1. juli 2016. Det drejer sig om ophævelsen af bestemmelserne om forældremyndighed og samvær i myndighedsanordningen (§ 1) samt ændringerne af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland (§§ 3 og 4). Samtidig sættes forældreansvarsloven, børne-bortførelsesloven og lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen med tilhørende konventioner i kraft for Grønland ved kongelig anordning. Dette indebærer navnlig, at forældreansvarsanordningen også vil finde anvendelse på børn, der er født før dens ikrafttræden, og at anordningen og ændringerne af retsplejelov for Grønland (forslagets § 3) også vil finde anvendelse på verserende sager om forældremyndighed og samvær.

To bestemmelser om forældremyndighed i forældreansvarsanordningen finder dog kun anvendelse på børn, der fødes den 1. juli 2016 eller senere. Det drejer sig om automatisk etablering af fælles forældremyndighed, hvis forældrene har været gift med hinanden inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel, eller hvis en mand anses for far til barnet ifølge anerkendelse eller dom, og forældrene har eller har

haft fælles folkeregisteradresse inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel.

Med hensyn til forslaget § 5 om ændring af kriminallov for Grønland bemærkes, at det følger af kriminallovens § 3, at loven finder anvendelse på alle handlinger, som pådømmes efter dens ikrafttræden, men at for handlinger begået før lovens ikrafttræden, må afgørelsen dog ikke blive mere indgribende end efter den tidligere retstilstand. Det betyder, at der kun kan fastsættes foranstaltninger efter kriminalloven for overtrædelse af den foreslåede nye bestemmelse i kriminallovens § 76, *stk. 2*, når overtrædelsen er begået efter lovens ikrafttræden.

Til § 6

Som beskrevet i punkt 3.3. i de almindelige bemærkninger opretholdes myndighedsstrukturen på forældreansvarsområdet i Grønland, idet dog Rigsombudsmandens kompetence til at behandle sager om aftaler om forældremyndighed udvides til at omfatte alle situationer, herunder også overførsel af forældremyndighed til tredjemand. Det foreslås derfor i § 6, at retten færdigbehandler alle verserende sager om aftaler om forældremyndighed, der er indbragt for retten inden den 1. juli 2016. Disse sagerne behandles og afgøres efter forældreansvarsanordningen og efter retsplejelov for Grønland som ændret ved forslaget § 3.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I myndighedsloven, der er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 306 af 14. maj 1993, foretages følgende ændringer:

1. Kapitel 2 ophæves.

Kapitel 2

Forældremyndighed

§ 5. Børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

Forældremyndighedens indhold

§ 6. Forældremyndighedens indehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov.

Stk. 2. Forældremyndigheden medfører pligt til at beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling.

Stk. 3. Forældrene kan anvende barnets indtægter til dets underhold i passende omfang og under hensyntagen til deres og barnets stilling.

Indehavere af forældremyndighed

§ 7. Er forældrene gift med hinanden ved barnets fødsel, eller indgår de senere ægteskab, har de fælles forældremyndighed. Er forældrene separeret ved barnets fødsel, har moderen dog forældremyndigheden alene, medmindre samlivet mellem ægtefællerne genoptages.

Stk. 2. Er forældrene ikke gift med hinanden, har moderen forældremyndigheden alene.

Aftale om fælles forældremyndighed

§ 8. Forældre, der ikke er gift med hinanden eller er separerede, kan med kredsdommerens godkendelse aftale, at de skal have fælles forældremyndighed. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet.

Ophør af fælles forældremyndighed

§ 9. Lever forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke sammen, eller agter en af dem at ophæve samlivet, kan enhver af dem kræve, at den fælles forældremyndighed skal ophøre.

Stk. 2. Forældrene kan med kredsdommerens godkendelse aftale, hvem af dem der skal have forældremyndigheden alene. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet.

Stk. 3. Er forældrene uenige, eller nægtes godkendelse af deres aftale, afgør kredsretten under særligt hensyn til, hvad

der er bedst for barnet, hvem af forældrene der skal have forældremyndigheden alene.

Separation og skilsmisse

§ 10. Ved separation eller skilsmisse skal der tages stilling til, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, medmindre der tidligere er truffet aftale eller afgørelse herom.

Stk. 2. Forældrene kan med Rigsombudsmandens eller kredsrettens godkendelse aftale, at de fortsat skal have fælles forældremyndighed, eller at en af dem skal have forældremyndigheden alene. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet. Godkendelsen foretages af Rigsombudsmanden, hvis separationen eller skilsmissen sker ved bevilling, og ellers af retten.

Stk. 3. Er forældrene uenige, eller nægtes godkendelse af deres aftale, afgør kredsretten under særligt hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem af forældrene der skal have forældremyndigheden alene.

Genoptagelse af samlivet

§ 11. Er der truffet aftale eller afgørelse efter § 9 eller § 10 om, at en af forældrene skal have forældremyndigheden alene, genindtræder den fælles forældremyndighed, hvis gifte, herunder separerede, forældre genoptager eller fortsætter samlivet. Er forældrene ugifte eller fraskilte, får de ikke på ny fælles forældremyndighed, medmindre de indgår aftale herom efter § 8.

Overførelse af forældremyndighed ved aftale

§ 12. Forældremyndigheden kan ved aftale godkendt af kredsdommeren overføres til den af forældrene, der ikke har forældremyndigheden, eller til andre. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet. Forældremyndigheden kan tillægges et ægtepar i forening, herunder den ene af forældrene og dennes ægtefælle.

Overførelse af forældremyndighed ved dom

§ 13. Har ugifte forældre ikke haft fælles forældremyndighed, jf. § 7, stk. 2, kan kredsretten overføre forældremyndigheden fra moderen til faderen alene, hvis ændringen er bedst for barnet. Ved afgørelsen tages hensyn til faderens hidtidige forbindelse med barnet.

Forældremyndigheden efter dødsfald

§ 14. Har forældrene fælles forældremyndighed, og dør den ene, forbliver forældremyndigheden hos den anden. Bor barnet ved dødsfaldet ikke hos den efterlevende, kan en anden i forbindelse med dødsfaldet anmode om at få tillagt forældremyndigheden. Anmodningen kan kun imødekommes, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod, at forældremyndigheden forbliver hos den efterlevende.

Stk. 2. Har en af forældrene forældremyndigheden alene, og dør denne, eller bevirker et dødsfald i øvrigt, at ingen har forældremyndigheden, bestemmes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem der skal have forældremyndig-

heden. Anmoder den efterlevende af forældrene om forældremyndigheden, imødekommes anmodningen, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod det.

Stk. 3. Forældremyndigheden kan tillægges et ægtepar i forening, herunder den efterlevende af forældrene og dennes ægtefælle.

Stk. 4. Afgørelser efter stk. 1-3 træffes af kredsretten.

§ 15. Indehavere af forældremyndigheden kan tilkendegive, hvem der efter deres død bør have tillagt forældremyndigheden. Tilkendegivelsen følges, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler derimod. Den efterlevendes fortrinsstilling efter § 14 gælder dog uanset en modsat tilkendegivelse.

Ændring af forældremyndighedsaftaler og -afgørelser

§ 16. Er forældremyndigheden ved aftale eller dom tillagt en af forældrene alene, kan kredsretten overføre forældremyndigheden til den anden, hvis det er påkrævet under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, navnlig på grund af væsentligt forandrede forhold.

Stk. 2. Stk. 1 gælder også, hvis faderen ikke har fået medhold under en sag efter § 13.

Stk. 3. Aftale efter § 12 eller afgørelse efter § 14 kan ændres af kredsretten efter samme betingelser som nævnt i stk. 1.

Midlertidige afgørelser om forældremyndigheden

§ 17. Er der anlagt retssag om forældremyndigheden, kan kredsretten efter anmodning bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme. Afgørelsen træffes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet under sagen. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en dom, der kan fuldbyrdes, og bortfader, hvis sagen hæves eller afvises.

§ 18. Har forældrene fælles forældremyndighed, og er der risiko for, at den ene af dem vil bringe barnet ud af riget og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden, kan Rigsombudsmanden midlertidigt tillægge den anden af forældrene forældremyndigheden alene.

§ 19. Under en sag ved kredsretten om forældremyndighed efter en indehavers død, jf. § 14, kan retten bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en afgørelse om forældremyndigheden, der kan fuldbyrdes.

§ 20. Er indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, kan kredsretten afgøre, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer.

§ 21. Midlertidig afgørelse efter §§ 17-20 kan ændres, hvis det er bedst for barnet.

Samværsret

§ 22. Barnets forbindelse med begge forældre søges bevareret ved, at den, der ikke har del i forældremyndigheden, har ret til samvær med barnet.

§ 23. Kredsretten træffer efter anmodning afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværsretten og kan fastsætte de nødvendige bestemmelser i forbindelse hermed.

Stk. 2. Kredsretten kan afslå at fastsætte samværsret og kan ændre eller ophæve en afgørelse eller aftale om samværsret, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler derfor. Ved afgørelsen tages navnlig hensyn til den pågældendes hidtidige forbindelse med barnet.

§ 24. Behandles en sag om forældremyndighed ved kredsretten, træffer kredsretten efter anmodning afgørelse om midlertidig samværsret under sagen for en indehaver af forældremyndigheden efter reglerne i § 23. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en afgørelse eller aftale om forældremyndigheden, der kan fuldbyrdes.

Sagsbehandling

§ 25. Er et barn fyldt 12 år, skal der, før der træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller samværsret, finde en samtale sted med barnet herom. Samtalen kan dog undlades, hvis den må antages at være til skade for barnet eller uden nogen betydning for afgørelsen

§ 26. Kredsretten skal indhente erklæring fra den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, inden der træffes afgørelse efter § 12 eller § 14, stk. 2, medmindre dette kan være til væsentlig skade for barnet eller medføre uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

§ 33. En mindreårig, der har indgået ægteskab, træffer selv bestemmelse om indgåelse og ophævelse af aftale om tjeneste eller andet personligt arbejde.

2. §§ 33-35 ophæves.

Stk. 2. Har en mindreårig med tilladelse af forældremyndighedens indehaver på egen hånd påtaget sig tjeneste eller andet personligt arbejde, hvorved denne er blevet i stand til selv at sørge for sit underhold, kan den mindreårige, for så vidt denne er fyldt 15 år, selv ophæve aftalen og påtage sig arbejde af lignende art, medmindre andet bestemmes af forældremyndighedens indehaver.

§ 34. Aftale om tjeneste eller andet personligt arbejde, som en mindreårig på egen hånd har truffet, kan forældremyndighedens indehaver ophæve, såfremt hensynet til den mindreåriges opdragelse eller velfærd kræver det. Ophævelsen skal dog så vidt muligt ske med rimeligt varsel, og hvor billighed taler derfor, kan der tillægges den anden part en passende erstatning.

§ 35. Det har sit forblivende ved lovgivningens særlige regler om lærlingeforhold.

§ 63. Kredsdommeren afgørelser efter § 9, stk. 3, § 10, stk. 3, § 13, § 14, § 16 og § 23 træffes ved dom.

Stk. 2. Hvis kredsdommeren nægter at godkende en aftale efter § 8 eller § 12, kan sagen indbringes for landsdommeren. Kredsrettens afgørelser efter § 17, § 19, § 20 og § 24 kan ligeledes indbringes for landsdommeren. Kredsdommerens afgørelse om fratagelse af værgemål efter § 31, stk. 1, § 55 og § 59, jf. § 31, stk. 1, kan indbringes for landsdommeren. Fristen for indbringelse for landsretten eller landsdommeren er 2 uger.

§ 68. Regeringen kan indgå overenskomst med andre stater om forholdet mellem dansk og fremmed rets regler om umyndighed og værgemål, forældremyndighed og samværsret. Overenskomsten finder anvendelse i Grønland efter bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 2. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om forholdet mellem danske og andre nordiske regler om umyndighed og værgemål, forældremyndighed og samværsret.

§ 279. Bidrag til et barn fastsættes af retten, når det sker i forbindelse med dom til separation eller skilsmisse eller i forbindelse med bestemmelse om, hvem der skal have forældremyndigheden over børnene ved ophævelse af samlivet. I andre tilfælde fastsættes bidrag til et barn af kredsdommeren.

Stk. 2. Kredsdommeren kan til enhver tid ændre et bidrag efter anmodning fra den bidragsberettigede eller den bidragspligtige.

§ 280. Efter reglerne i dette afsnit behandles

- 1) sager om separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab,
- 2) sager om ophør af fælles forældremyndighed,

3. § 63, *stk. 1*, ophæves.

Stk. 2 bliver herefter stk. 1.

4. § 63, *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, der bliver stk. 1, 1. og 2. pkt., ophæves.

5. I § 68, *stk. 1, 1. pkt.*, og *stk. 2*, udgår: », forældremyndighed og samværsret«.

§ 2

I lov nr. 150 af 31. marts 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger foretages følgende ændring:

1. I § 1 indsættes som *nr. 20*:

»20. Efter § 53, der bliver § 63, indsættes:

»§ 64. Bestemmelser i lovgivningen, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, finder ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn.

Stk. 2. Bestemmelser i internationale traktater finder ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.«

§ 3

I retsplejelov for Grønland, lov nr. 305 af 30. april 2008, som ændret ved lov nr. 1388 af 23. december 2012 og lov nr. 740 af 25. juni 2014, foretages følgende ændringer:

1. § 279, *stk. 1, 1. pkt.*, affattes således:

»Bidrag til et barn kan fastsættes af retten i forbindelse med dom til separation eller skilsmisse eller i forbindelse med dom om forældremyndighed over barnet eller om barnets bopæl.«

2. § 280, *nr. 2-6*, affattes således:

- »2) sager om forældremyndighed,
- 3) sager om barnets bopæl,
- 4) sager om samvær,

- 3) sager om overførelse af forældremyndigheden fra moderen til faderen alene i tilfælde, hvor forældrene ikke har fælles forældremyndighed,
- 4) sager om afgørelser om forældremyndighed ved en indehavers død,
- 5) sager om ændring af aftale eller afgørelse om forældremyndighed,
- 6) sager om samværsret for den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden,
- 7) sager mellem ægtefæller om ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse eller anfægtelse af aftaler om fordeling af formuen, der er indgået med henblik på separation, skilsmisse eller omstødelse,
- 8) sager mellem ægtefæller til afgørelse af, om separation består eller er bortfaldet, og
- 9) sager til afgørelse af, om parterne er eller ikke er ægtefæller.

§ 283. Det afgøres efter § 448 c i den danske retsplejelov, om en sag om ægteskab kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland).

Stk. 2. Det afgøres efter § 448 f i den danske retsplejelov, om en sag om forældremyndighed kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland).

§ 284. Sag anlægges ved sagsøgtes hjemting.

Stk. 2. Har sagsøgte ikke hjemting her i riget, anlægges sagen ved sagsøgerens hjemting.

Stk. 3. Har ingen af parterne hjemting her i riget, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeren bestemmer.

§ 286. Omstændigheder, som er eller kunne være gjort gældende i en tidligere sag om ægteskab eller forældremyndighed, der er pådømt i realiteten, kan ikke benyttes som grundlag for at anlægge en ny sag.

§ 287. Retten kan bestemme, at en eller begge parter ikke må overvære den samtale med et barn, der skal finde sted efter myndighedslovens § 25. Inden sagen afgøres, skal parterne gøres bekendt med indholdet af samtalen, medmindre dette vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

§ 290. Sag om ægteskab eller forældremyndighed kan ikke anlægges efter en parts død.

Stk. 2. Dør en af parterne, inden dommen afsiges, hæves sagen.

§ 598. Tvangsfuldbyrdelse kan ske på grundlag af

- 1) domme og beslutninger afsagt eller truffet af domstole eller andre myndigheder i Grønland, hvis afgørelse efter lovgivningen kan tvangsfuldbyrdes,

- 5) sager om anden kontakt,
- 6) sager om tilladelse til udlandsrejse,«

3. I § 283, *stk. 2*, indsættes efter »forældremyndighed«: », barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse«.

4. I § 284, *stk. 1*, indsættes efter »Sag«: »om ægteskab«.

5. I § 284 indsættes efter *stk. 1* som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse anlægges ved retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Har barnet ikke bopæl her i riget, finder *stk. 1, 3 og 4* tilsvarende anvendelse.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter *stk. 3 og 4*.

6. I § 286 ændres »eller forældremyndighed« til: », forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse«.

7. § 287, *1. pkt.*, affattes således:

»Retten kan bestemme, at en eller begge parter ikke må overvære en samtale med et barn, der skal finde sted efter forældreansvarsloven.«

8. I § 290, *stk. 1*, ændres »eller forældremyndighed« til: », forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse«.

9. I § 598, *stk. 1*, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) aftaler om forældremyndighed, der er anmeldt til eller godkendt af retten, statsforvaltningen eller en rigsombudsmand, aftaler om barnets bopæl eller samvær, der er indgået over for retten, statsforvaltningen eller en rigsombudsmand,

- 2) forlig indgået for de under nr. 1 nævnte myndigheder og forlig indgået under vilkårsforhandling i henhold til lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning,
- 3) domme, kendelser og beslutninger afsagt eller truffet af domstole eller andre myndigheder i den øvrige del af riget, hvis afgørelser kan tvangsfuldbyrdes der, og forlig indgået for de pågældende myndigheder,
- 4) pantebreve, for så vidt angår ejerpantebreve og skadesløsbreve dog kun, når gældens størrelse og forfaldstidens indtræden er erkendt af skyldneren eller klart fremgår af omstændighederne,
- 5) udenretlige skriftlige forlig om forfalden gæld, når det udtrykkeligt er bestemt i forliget, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse,
- 6) gældsbreve, der ikke er omfattet af nr. 5, når det udtrykkeligt er bestemt i dokumentet, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse,
- 7) vekslere, for så vidt angår vekselretlige krav, og checks, for så vidt angår regreskrav, og
- 8) retsafgørelser, der kan fuldbyrdes i den øvrige del af riget i henhold til traktater eller andre internationale forpligtelser.

Stk. 2. Tvangsfuldbyrdelse kan endvidere ske for følgende pengekrav:

- 1) Krav på tilbagebetaling af lån eller renter af lån ydet af det offentlige mod sikkerhed i fast ejendom eller løsøre.
- 2) Det offentlige krav på betaling af leje af husrum og betaling af varme, el, vand og renovation.
- 3) Skatter og afgifter til det offentlige i henhold til landslovslov eller landstingsforordning.
- 4) Krav på betaling af underholdsbidrag, der er fastsat af en myndighed i Grønland.
- 5) Bidragskrav, der er fastsat af statsforvaltningen i Danmark eller af Rigsombudsmanden på Færøerne.
- 6) Skatte- og afgiftskrav, der kan tvangsfuldbyrdes i den øvrige del af riget.
- 7) Erstatningsbeløb efter § 627.
- 8) Krav opstået i medfør af afgørelser truffet af myndigheder uden for Grønland, hvis Grønlands Hjemmestyre efter gensidig overenskomst med en udenlandsk myndighed er forpligtet til at yde sådan bistand.

Stk. 3. Et pengekrav kan desuden tvangsfuldbyrdes, når dette for sagsområder, der hører under hjemmestyret, er fastsat ved landslovslov eller landstingsforordning.

Stk. 4. Udlæg kan endvidere ske for krav, som er stiftet i den øvrige del af riget, og som i henhold til den der gældende lovgivning er tillagt udpantningsret.

Stk. 5. Retten til tvangsfuldbyrdelse tilkommer også den, der har håndpant i en fordring.

Stk. 6. I de i stk. 1, nr. 4-7, nævnte tilfælde kan fuldbyrdelse foretages hos enhver, der ved sin underskrift på dokumentet har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter.

§ 599. Domme kan fuldbyrdes, når ankefristen, jf. § 496, er udløbet, uden at anke har fundet sted, medmindre den ret,

samt aftaler om barnets bopæl eller samvær, når det udtrykkeligt i aftalen er bestemt, at den kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse,«

Nr. 4-8 bliver herefter nr. 5-9.

10. I § 598, *stk. 1, nr. 6*, der bliver nr. 7, ændres »nr. 5« til: »nr. 6«.

11. I § 598, *stk. 6*, og § 599, *stk. 4, 1. pkt.*, ændres »nr. 4-7« til: »nr. 5-8«.

som har afsagt dommen, eller landsretten i en anket sag har bestemt andet. Søges anke af en dom tilladt efter ankefristens udløb, kan landsretten bestemme, at fuldbyrdelsen skal udsættes.

Stk. 2. Beslutninger kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i beslutningen.

Stk. 3. De forlig, der er nævnt i § 598, stk. 1, nr. 2, kan fuldbyrdes, når kravet er forfaldet, medmindre andet er bestemt i forliget.

Stk. 4. Fristen for fuldbyrdelse på grundlag af de i § 598, stk. 1, nr. 4-7, nævnte dokumenter er 14 dage efter den dag, da ydelsen kunne kræves betalt, medmindre andet er bestemt i dokumentet. Kortere fuldbyrdelsesfrist end 4 hverdage kan dog ikke aftales.

Stk. 5. Bestemmelser om forældremyndighed eller samværsret, der er truffet ved dom eller godkendt af retten eller af statsforvaltningen eller en rigsombudsmand kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i den afgørelse, som søges fuldbyrdet.

Stk. 6. For krav, som kan fuldbyrdes i medfør af § 598, stk. 2 eller 3, er fuldbyrdelsesfristen 7 dage efter underretning om fogedsagen, jf. § 604.

§ 631. Bestemmelser om forældremyndighed og udøvelse af samværsret kan fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder eller ved umiddelbar magtanvendelse. Fogeden er ikke ved valget af fuldbyrdelsesmåden bundet af rekvirentens anmodning. Fuldbyrdelse kan ikke ske, hvis barnets sjælelige eller legemlige sundhed derved udsættes for alvorlig fare. I tvivlstilfælde kan fogeden udsætte fuldbyrdelsen på indhentelse af en sagkyndig erklæring.

Stk. 2. Fogeden kan tilkalde en uvildig person, eventuelt en repræsentant for kommunen, til at varetage barnets tarv under sagen. Fogeden kan efter omstændighederne give en kortere udsættelse af tidspunktet for barnets udlevering eller samværsrettens udøvelse.

Stk. 3. Skal tvangsbøder anvendes, forelægges sagen for kredsretten, der fastsætter daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres. Ved fuldbyrdelse af bestemmelser om udøvelse af samværsret kan dog fastsættes en enkelt bøde, der forfalder, når en bestemmelse om udøvelse af samværsret på et nærmere angivet tidspunkt ikke efterkommes.

12. § 599, *stk. 5*, affattes således:

»*Stk. 5.* Aftaler og afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, jf. § 598, stk. 1, nr. 1-4, kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er aftalt eller bestemt.«

13. I § 631, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »og udøvelse af samværsret« til: », barnets bopæl og samvær«.

14. I § 631, *stk. 1*, indsættes efter 2. pkt.:

»Samvær med andre end barnets forældre kan kun fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder.«

15. I § 631, *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »samværsrettens« til: »samværets«.

16. I § 631, *stk. 3, 2. pkt.*, ændres to steder »samværsret« til: »samvær«.

17. I § 631 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Et barn, som har den fornødne alder og modenhed, skal under en samtale have mulighed for at give udtryk for sine egne synspunkter, medmindre det er til skade for barnet. Afholdes en samtale med barnet, skal der deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant for kommunen. § 287 finder tilsvarende anvendelse.«

§ 632. Besiddelseskrav som nævnt i § 628 kan gennemtvinges af fogeden ved en umiddelbar fogedforretning uden sædvanligt tvangsfuldbyrdsgrundlag, hvis den berettigede i fogedretten kan godtgøre eller sandsynliggøre sit krav mod den forpligtede.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, når fogedens bistand er påkrævet til håndhævelse af forældremyndighed og værgemål samt til håndhævelse af det sociale udvalgs beslutninger vedrørende børns ophold. Fuldbyrdselse sker efter § 631.

§ 723. Afgiftsfri er fogedforretninger vedrørende

- 1) bøder, konfiskerede værdier og sagsomkostninger i kriminalsager, der inddrives af det offentlige,
- 2) afgifter og sagsomkostninger, som det påhviler domstolene at indkræve,
- 3) krav tilkommende en part, der har fri proces,
- 4) krav tillagt en statstjenestemand under en af den pågældende efter ordre anlagt sag,
- 5) borgerlige krav fastsat under en offentlig kriminalsag,
- 6) forældremyndighed og samvær og
- 7) udstedelse af tvangssalgsskøde.

§ 76. For unddragelse af forældremyndighed dømmes den, som unddrager en person under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg eller bidrager til, at den pågældende unddrager sig sådan myndighed eller forsorg.

18. I § 632, stk. 2, og § 723, nr. 6, indsættes efter »forældremyndighed«: », barnets bopæl«.

§ 4

I kriminallov for Grønland, lov nr. 306 af 30. april 2008, foretages følgende ændring:

1. I § 76 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Ligeledes dømmes den, der ulovligt fører barnet ud af riget.«

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. april 2015, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. §§ 1, 3 og 4 træder i kraft den 1. juli 2016.

§ 6

Domstolene færdigbehandler alle sager om aftaler om forældremyndighed, der er anlagt inden den 1. juli 2016.